

- ૧) હે નાથ જોડી હાથ પાયે પ્રેમથી સહુ માંગીએ, શરણું મળે સાચું તમારું
એ હૃદયથી માંગીએ, જે જીવ આવ્યો, આપ પાસે ચરણમાં
અપનાવજો, પરમાત્મા એ આત્મા ને શાંતિ સાચી આપજો
- ૨) હયાત માત-પિતાની છત્ર છાયામાં વહાલપના બે વેણ બોલીને, નીરખી
લેજો, હોઠ અડધા બીડાય ગયા પછી... ગંગાજળ મૂકીને શું કરશો...
અંતરના આશીર્વાદ આપનારને સાચા હૃદયથી એક ક્ષણ ભેટી લેજો
હયાતી નહીં હોય ત્યારે નત મસ્તકે છબીને નમન કરીને શું કરશો ?
- ૩) શ્રીકૃષ્ણ શરણં મમ્ નો ભાવાર્થ
શ્રી - સૌભાગ્યની પ્રાપ્તિ થાય છે. લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થાય છે.
કૃ - પાપને શોષે છે.
જ્ઞઃ - ત્રિવિધ તાપ શાંત થાય છે.
શ - સંસારમાં યોનિનો નાશ થાય છે.
૨ - બ્રહ્મ, જગત, જીવ વગેરેનું જ્ઞાન થાય છે અને પ્રભુસંબંધ સમજાય છે.
જ્ઞ - શ્રીકૃષ્ણમાં દૃઢ ભક્તિ થાય છે.
મ - ગુરૂમાં પ્રીતિ થાય છે.
મ્ - હરિ સાથે સાયુજ્ય મુક્તિ મળે છે.
- ૪) આંખ બની જાય કંઈજાની પ્યાલી, અંતર ઝંખે સહુની ખુશાલી,
અન્યના દુઃખમાં આંસુ વહાવે, એના આંગણે રોજ દિવાળી.
- ૫) શ્રીમદ્ ભાગવત કલ્પવૃક્ષનું પાકેલું ફળ છે, અમૃતરસથી ભરેલું છે.
ભાગવત કથાનો રસ સ્વર્ગ, વૈકુંઠ કે કેલાસમાં નથી. જેનું શ્રવણ ત્રણે
તાપો મિટાવે છે તેનું શ્રવણ-મનન કરનાર મુક્ત થાય છે. ભગવાન
વ્યાસદેવે તેની રચના કરી છે. જેમાં પરમહંસોને પણ ઉપયોગી વિશુદ્ધ
જ્ઞાનની ચર્ચા છે.
- ૬) આંખમાં અમી તો દુનિયા ગમી, જીભમાં અમી તો દુનિયા નમી.
- ૭) માબાપને ભૂલશો નહિ
ભૂલો ભલે બીજું બધું માબાપને ભૂલશો નહિ
અગણિત છે ઉપકાર એના એહ વિસરશો નહિ
અસહ્ય વેઠી વેદના ત્યારે દીઠું તમ મુખડું
એ પુનિત જનના કાળજાં પથ્થર બની છૂંદશો નહિ
કાઢી મુખેથી કોળિયા મ્હોંમા છાં મોટા કર્યા
અમૃત તણાં દેનાર સામે ઝેર ઉછાળશો નહિ
લાખો લડાવ્યાં લાડ તમને કોડ સહુ પૂરા કર્યા
એ કોડના પૂરનારના કોડ પૂરવા ભૂલશો નહિ
લાખો કમાતા હો ભલે મા - બાપ જેથી ના ઠર્યા
એ લાખ નહિ પણ રાખ છે, એ માનવું ભૂલશો નહિ
સંતાનથી સેવા ચહો તો સંતાન છે સેવા કરો,
જેવું કરો તેવું ભરો એ ભાવના ભૂલશો નહિ
ભીને સુઈ પોતે અને, સૂકે સુવાડયા આપને
એ અમીમય આંખને, ભૂલીને ભીંજવશો નહિ
પુષ્પો બિછાવ્યાં પ્રેમથી જેણે તમારા રાહ પર
એ રાહબરના રાહ પર, કંટક કટ્ટી બનશો નહિ
ધન ખરચતાં મળશે બધું માતા - પિતા મળશે નહિ
એનાં પુનિત ચરણો તણી, ચાહના ભૂલશો નહિ.
- ૮) શેરડી પીલશો તોય એ મીઠા રસનું ઝરણું વહાવશે. ચંદનને ઘસશો
તોય એ શીત સૌરભની મહેફિલ જમાવશે. ઝાડને પથ્થર ઘસશો તોય
એ મધુર ફળ આપશે, ધૂપને બાળસો તોય એ સુંગધના ગોટા ઉછાળશે.

- સજ્જનને અજ્ઞાનતાથી છોડશો તોય એ કરુણાભીની નજરે ક્ષમા જ
આપશે.
- ૯) આપણા પવિત્ર ગ્રંથ ગીતા ને રામાયણ માં શ્રીરામ અને શ્રીકૃષ્ણ કહ્યું
છે કે :-
“ કર્યા વગર કંઈ મળતું નથી. કોઈ કાર્ય ફોગટ જતું નથી. માનવ જીવનમાં
પરિશ્રમનું મુલ્ય ઘણું બધું છે. આપણે જો કામ કરીશું તો જરૂરથી તેનું
ફળ મળવાનું છે.”
- ૧૦) ‘હું ભગવાનનો છું’ એવા ભાવથી પરમાત્માની સેવા સ્મરણ કરતાં કરતાં
હૃદય જ્યારે શુદ્ધ થાય છે ને ભક્તિ જ્યારે વધી જાય છે ત્યારે ‘ભગવાન
મારા છે’ એવો દિવ્ય અનુભવ થઈ જાય છે. ને પછી તો એવી શ્રદ્ધા
જાગી ઊઠે છે કે ‘હું જ્યારે ઈચ્છું ત્યારે ભગવાન મને દર્શન આપવાના
છે ને મારી સાથેજ રહેવાના છે. કદાચ કોઈ વખત ભગવાનને હું ભૂલી
જઈશ તો પણ ભગવાન મને ભૂલી જવાના નથી.’
- ૧૧) લાખોની સંપત્તિ ગુમાવી બેસનારા હજી પાછા બેઠા થઈ ગયા છે. પણ
ઉત્સાહ ગુમાવી બેઠેલા તો ક્યારેય બેઠા થઈ શક્યા નથી. બધું જાય
તો જવા દેજો પણ, સત્કાર્યો માટે મળેલા આ શ્રેષ્ઠ જીવનમાં ઉત્સાહને
ક્યારેય માંદો ન પડવા દેશો.
- ૧૨) જીવન માટે મરણ આવશ્યક છે, અનિવાર્ય છે. મરણ વિના જીવનની
પૂર્તિ થઈ શકતી નથી. તેમજ જીવનમાં પ્રગતિ માટે, નવા નવા ઉન્મેષો
માટે અવકાશ જ રહેતો નથી. મરણના ચમત્કાર વગર જીવન જડ
અને નીરસ બને છે. મરણ છે તો તાજગી છે, મરણ વિના જીવનમાં
આસ્તિકતા પણ ટકે નહિ.
- ૧૩) જેને પ્રભુમિલનની તીવ્ર ઝંખના છે. જેને પ્રભુદર્શનની અતિ આતુરતા
છે, એને કદાચ પ્રભુનાં દર્શન-મિલન પહેલાં જ દેહ છોડવાનું થાય
તોય એનું મરણ મંગલમય થઈ જાય છે. પરંતુ જેના મનમાં લૌકિક
સુખ ભોગવવાની વાસના રહી જાય છે એનું મરણ બગડી જાય છે.
લૌકિક સુખ ભોગવવાની વાસના જ મોટામાં મોટું દુઃખ છે એ જ
અશાંતિનું ઉદ્ભવસ્થાન છે.
- ૧૪) પ્રભુ એટલું આપજો, કુટુંબ પોષણ થાય, ભૂખ્યા કોઈ સૂવે નહિ, સાધુ-
સંત સમાય, અતિથિ ભોંઠા નવ પડે, આશ્રિત નવ દુભાય, જે આવે
અમ આંગણે, આશિષ દેતો જાય, સ્વભાવ એવો આપજો, સબ ઈચ્છે
મમ હિત, શત્રુ ઈચ્છે મિત્રતા, પાડોશી ઈચ્છે મિત્ર, વિચાર વાણી વર્તને,
સૌનો યાયું પ્રેમ, સગાં, સ્નેહી કે શત્રુનું ઈચ્છું કુશળ ક્ષેમ.
- ૧૫) હે ઈશ્વર, હે અંતર્યામી, હે સર્વજ્ઞ, હે સર્વ શક્તિમાન, હે ન્યાયકારી, હે
નાથ આપ મારા છો અને હું આપનો છું. હું આપને શરણે છું. મારા કર્મ
અનુસાર આપની પ્રેરણાથી અહર્નિશ કાયિક, વાચિક, માનસિક, જે
જે કર્મ કરું, તે આપને સમર્પણ કરું છું. આપ મારી બુદ્ધિને શુદ્ધ કરો,
આપના સ્વરૂપ વિશે જોડો અને આ જન્મમરણ રૂપ સંસારના દુઃખથી
પાર કરી આપના પરમાનંદ સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ કરાવો.
- ૧૬) શ્રીઠાકોરજીની સેવામાં સર્વ-દેવોની પુજા સમાઈ જાય છે. દેવો તેત્રીસ
કરોડ છે. બધાને ભજવા જઈએ તો જીંદગી ટુંકી પડે અને એકે દેવ
રીઝે નહિ. શ્રી ઠાકોરજી તો દેવોના દેવ છે. તેમના પુજનમાં સર્વ-
દેવોનું પુજન આવી જાય છે. જેમ વૃક્ષના મુળમાં સિંચેલું જળ થડ,
ડાળી, પાનને પહોંચે છે પણ દરેક પાન ઉપર સિંચેલ જળ ક્યાંય પહોંચતું
નથી તેમ.

- ૧૭) ‘હું’ને ભૂલી જઈએ તો જ ‘તું’ આવી શકે, કારણ કે એક મ્યાનમાં બે તલવાર ‘હું’ અને ‘તું’ સાથે રહી શકતી નથી. આપણે બંનેને સાથે રાખવાની કોશિશ કરીએ છીએ. ‘હું’ને વિદાય આપવાની કોશિશ કરવી તે એક જાતનું ‘તપ’ છે. દિપાવલીના મંગલ પર્વે પ્રભુ આ તક સહુને આપે એવી
- ૧૮) અજ્ઞાનપૂર્વકની બાદશાહી કરતાં જ્ઞાનપૂર્વકની નિર્ધનતા ચડિયાતી છે. સાફ કાર્ય કરવા માટે અસામાન્ય સંજોગો કે સાનુકુળ વાતાવરણની રાહ ન જુઓ, પરંતુ પ્રતિકુળ અને સામાન્ય સંજોગોમાં પણ સત્કાર્યો કરતા રહો.
- ૧૯) ભલે તું મને ફક્ત રણ આપજે, હું ચાલી શકું એ ચરણ આપજે ભલે હરઘડી મૂંઝવણ આપજે, મને કાળજું પણ કઠણ આપજે હું બોલું પછી હોઠ બોલું પછી, પ્રથમ તું મને આચરણ આપજે પરમતત્ત્વને હુંય પામી શકું, મને એવી એકાદ ક્ષણ આપજે કદાચિત્ ભૂલી જઈ ખુદને હું, સતત એક તારું સ્મરણ આપજે.
- ૨૦) એક વાર અકબરે બિરબલને પૂછ્યું, બિરબલ સાચુ કહેજે, હું મોટો કે તારો ભગવાન? અકબરે ધાર્યું હતું કે બિરબલ તો પોતાના ભગવાન નેજા મોટા કહેશે. પણ બિરબલે કહ્યું, જહાંપનાહ ! તમે મોટા. અકબર કહે એ શિ રીતે? બિરબલે કહ્યું - બાદશાહ સલામત, જે કામ ભગવાન ન કરી શકે તે તમે કરી શકો છો, ભગવાન ગમે તેટલા કોઈ પર નારાજ થાય પણ તે જીવને પોતાના રાજ્ય થી ક્યારેય તડીપાર નથી કરતા, જ્યારે તમે તમારા રાજ્યમાંથી નીકાળ જવા નો દંડ દઈ શકો છોને ! અકબર કહે માન ગયે બિરબલ ! તારી ચતુરાઈ નો જોટો નહીં જડે.
- ૨૧) એક વાર નારદજી એ ભગવાન શ્રીકૃષ્ણને પૂછ્યું, ભગવાન! તમે કાળા શા સાફ છો? બીજા બધા દેવો તો ગોરા છે? બ્રહ્મા ગોરા, હું (નારદ) ગોરો, શિવજી ગોરા, તમે જ શ્યામ શા માટે ? ભગવાને કહ્યું તેનું કારણ છે - મેં મારી રહેવાની જગા ખોટી પસંદ કરી છે. કોઈ માણસ કાળજીની કોટડી માં જઈ રહે તો શું થાય! કોલસાની ખાણમાં ઘર માટે તો શી હાલત થાય! તો ભગવાન તો પ્રાણી માત્ર ના હૃદય માં વસે છે. તમેજ કહો આપણું હૃદય કેવું છે! વાસના, કામના, રાગ-દ્વેષ થી ભરેલું કલુષિત છે. કાળું છે, એવા કાળા હૃદયમાં રહેવાથી ભગવાન પણ કાળા બની ગયા, પણ ભગવાન કરે પણ શું? એમને ના ગમે તો પણ બધાં ના હૃદય માં એમને રહેવું જ પડશે.
- ૨૨) અંગ્રેજી માં એક કવિતા આવે છે તેનો અર્થ આવો હતો - સોલોમન સોમવારે જન્મ્યો, મંગળવારે ધર્મની દીક્ષા પામ્યો, બુધવારે પરણ્યો, ગુરુવારે માંદો થયો, શુક્રવારે વધારે માંદો પડ્યો, શનિવારે મરી ગયો અને રવિવારે દાટી દીધો. બસ આજ છે જીવન નો અંત! આ વાત એકલા સોલોમન ની જ હતી એવું નથી-આપણી બધાંની પણ આવીજ વાત છે, આપણું જીવન પણ એ સોલોમન ની જેમ એજ ન જાય એટલા માટે માનવ થઈ જીવવાનું છે.
- ૨૩) આત્મ કલ્યાણ માટે ભગવાને ‘કાયા’ દીધી, તે ‘માયા’ માં વેડફી દઈશું! તો પછી જવાબ ‘જગદીશ’ ને શો દઈશું!
- ૨૪) જેટલો પ્લોટ હોય તેટલો બંગલો નથી હોતો, જેટલો બંગલો હોય એટલો દરવાજો નથી હોતો, જેટલો દરવાજો હોય તેટલું તાળું નથી હોતું અને જેટલું તાળું હોય એટલી ચાવી નથી હોતી, પરંતુ ચાવી પર આખા બંગલાનો આધાર હોય છે. માટે જે જીવનમાં બંધન અને

- મુક્તિનો આધાર મનની ચાવી પર જ છે.
- ૨૫) સોને કી છડી, રૂપે કી મસાલ, જરીયનકા જામા, મોતિયન કી માલા, કાંને કુંડળ, માથે મુગટ, મુખ પર મોરલી, મહારાજા ધીરાજ, ગૌ બ્રાહ્મણ પતી પત્, શ્રીનાથજી બાવાને ઘણી ખમ્મા, ઘણી ખમ્મા, ઘણી ખમ્મા, ભક્ત-વત્સલ ભગવાનકી જય, મોર મુકુટ બંસીવાલે કી જય, શ્રીનાથજી પ્યારે કી જય, શ્યામસુંદર શ્રી ચમને મહારાણી કી જય, શ્રી વલ્લભાધીશકી જય, શ્રીગુસાંઈજી પરમ દયાલ કી જય, આજ કે આનંદ કી જય, અપને અપને ગુરૂદેવ કી જય.
- ૨૬) હે પરમાત્મા ! !! મને તારી શાંતિનું વાહન બનાવ, ધિક્કાર છે ત્યાં હું પ્રેમ વાવું, ઘાવ થયો છે ત્યાં ક્ષમા ચાહું, શંકા છે ત્યાં શ્રદ્ધા જગાવું, હતાશા છે ત્યાં આશા જગાવું, અંધકાર છે ત્યાં પ્રકાશ જગાવું, શોક છે ત્યાં આનંદ ફેલાવું.
- ૨૭) શ્રીનાથજીનાં દર્શનનો મહિમા મંગલાના દર્શન કરવાથી સદાય સુખી થવાય છે. શ્રંગારનાં દર્શન કરવાથી સ્વર્ગલોક મળે છે. ગ્વાલનાં દર્શન કરવાથી પ્રતિષ્ઠા બની રહે છે. રાજભોગના દર્શન કરવાથી ભાગ્ય વૃદ્ધિ થાય છે. ઉત્થાપનના દર્શન કરવાથી ઉત્સાહ વધે છે. ભોગના દર્શન કરવાથી ભરોસો વધે છે. આરતીના દર્શન કરવાથી નિઃસ્વાર્થી થવાય છે. શયનનાં દર્શન કરવાથી શાંતિ મળે છે.
- ૨૮) હે પરમાત્મા ! એવું કરો કે, હું આશ્વાસન મેળવવા નહિ, આપવા ચાહું. મને બધાં સમજે એ કરતાં હું બધાંને સમજવા ચાહું, મને કોઈ પ્રેમ આપે એ કરતાં હું કોઈને પ્રેમ આપવા ચાહું, કારણકે, આપવામાં જ આપણને મળે છે, ક્ષમા કરવામાંજ આપણે ક્ષમા પામીએ છીએ.
- ૨૯) કબીરા જબ હમ પેંદા હુએ, જગ હસે, હમ રોવે, એસી કરની કર ચલો, હમ હસે, જગ રોવે.
- ૩૦) ચીંતા મધમાખી જેવી હોય છે. તેને જેટલી હટાવો તેટલી જ તે વધારે આપણને ચોંટે છે.
- ૩૧) મેં મેં મેં ના કરો, વો તો ભેડ-બકરી બોલતી હૈ. તુમ તો ઈન્સાન હો, ઈન્સાન બનકે જીઓ.
- ૩૨) ધન મેળવવું મુશ્કેલ છે, મેળવ્યા પછી જાળવી રાખવું વધુ મુશ્કેલ છે, પરંતુ યોગ્ય રીતે વાપરવું એ સૌથી વધુ મુશ્કેલ છે.
- ૩૩) દેવીપણું, આસુરીપણું અને માનવતા-આ સર્વ વૃત્તિઓનાં નાના મોટા સ્વરૂપો-તેના કૃત્યો દ્વારા દેહધારી જીવને દેવ, દાનવ કે માનવ બનાવે છે.
- ૩૪) ‘આ બધાં રોકેટો અને મિસાઈલો એ ‘તેનાં’ (ઈશ્વરનાં) એક કલામ નામના નાનકડા માણસ દ્વારા કરાયેલાં કાર્યો છે અને તે એ હેતુથી કે ભારતનાં કરોડો લોકોને સૂચવે છે કે કદી નાના કે અસહાય ન અનુભવવું. આપણે બધા આપણામાં દિવ્ય અગ્નિ સાથે જુમ્યા છીએ. આપણો પ્રયાસ આ અગ્નિને પાંખ આપવાનો અને તે દ્વારા જગતને તેના શુભ પ્રકાશથી ભરી દેવાનો હોય’.
- ૩૫) હે કૃષ્ણ! આ સમગ્ર નામે રૂપાત્મક સંસાર આપનામાંથી જ ઊપજ્યો છે, આપની અનંત કૃપા વડે જ જીવે છે અને અંતે આપનામાં જ વિલીન થાય છે. આપ એક જ અમારા જીવનનો આધાર છો. કોઈ

ભલે મુક્તિની માગણી કરે, પરંતુ હું તો આપની ભક્તિ જ માગું છું. અહર્નિશ આપના ચરણ કમળોમાં મ્હારો વાસ રહે અને આપનું નિર્મળ, સુંદર, મનમોહક સ્વરૂપ મ્હારા હૃદયમંદિરમાંથી કદીયે દૂર ન થાય એ જ મ્હારી ઈચ્છા અને આશા. આપ એક જ મ્હારા જીવનની ઉત્કૃષ્ટ જ્યોતિ છો!

૩૬) જીવનમાં એકાદ સાફ લક્ષણ પણ એવું વિકસાવવો જે કે જગતમાં સર્વનું લક્ષ્યબિંદુ બની જાય.

૩૭) સત્કર્મ, સેવા અને પરોપકાર માટે તન, મન અને ધનની જરૂરીયાતો તો છેજ, પરંતુ ભાવનાનું મહત્વ સૌથી વધુ છે, ભાવના જાગે તો અપંગ માણસ બુદ્ધિ અને નાણાં વડે અને નિર્ધન માણસ શરીર ઘસીને પણ સેવા અને પરોપકાર કર્યે જાય છે. એટલે સેવાની ભાવનાવાળા માણસોજ જગતને આશીર્વાદ સમા બનતા હોય છે.

૩૮) જેણે સેવાધર્મ સ્વકાર્યો છે, તેની એક પળ પણ કર્મ વિહોણી ન જવી જોઈએ. નૂતનવર્ષનાં મંગળ પરવ પર આપણે સૌ નિશ્ચિત કરીએ કે “પ્રભુએ આપેલી ચોવીસ કલાકની ભેટ સેવા-સત્સંગ-દર્શન-સત્કર્મ અને રૂંડા કામોમાંજ વાપરીશ”.

૩૯) દીન દુઃખીયાની સેવા વડે તમારી જીવન સુવાસ એવી રીતે મહેકી ઉઠજો કે ભગવાનનું અંતર પણ આનંદથી નાચી ઉઠે ને જીવનને અંતે પ્રભુ પાસે જાઓ ત્યારે, તમારું હર્ષભર્યું સામેયું કરવા ભગવાન પણ ઉત્સુકતા અનુભવે.

૪૦) પુષ્ટિ શબ્દ પારિભાષિક હોવાથી કેટલાક અજ્ઞાની વિચાર શૂન્ય લોકો સ્થૂલ શરીરના પોષણમાં પુષ્ટિ શબ્દનો અર્થ ઘટાડી દે છે. પરંતુ એ યોગ્ય નથી. શ્રીમદ્ ભાગવતમાં “પોષણંતદ્વિગ્રહ” એમ પુષ્ટિ શબ્દનો “ભગવાનની કૃપા” એવો સ્પષ્ટ અર્થ આપવામાં આવ્યો છે. “પુષ્ટિ” એટલે સ્થૂલ શરીરનું પોષણ નહિ પરંતુ પરાત્પર “પુરૂષોત્તમનો અનુગ્રહ”.

૪૧) એક વખત નેપોલિયન પોતાને ત્યાં એક પુસ્તક શોધી રહ્યો હતો. તેણે પુસ્તક જોયું-ઉપરની અભરાઈ પર હતું-તે ઊંચો થઈને લેવાની કોશિષ કરી રહ્યો હતો એટલામાં તેનો માણસ આવ્યો. તેણે કહ્યું, ‘હું તમારા કરતાં ઊંચો છું, હું ઉતારી આપું!’ એટલે તેણે તે પુસ્તક ઉતારીને નેપોલિયનને આપ્યું. નેપોલિયને આભાર માનીને તેને પોતાની પાસે બોલાવ્યો અને કહ્યું, ‘ભાઈ ! તું મારા કરતાં ઊંચો નથી. મારા કરતાં લાંબો જરૂર છે! શબ્દોનો સમજીને ઉપયોગ કર.’

૪૨) મનુષ્ય આંખ ઉઘાડે છે ત્યારથી આ જગત એક અપાર આશ્ચર્યની જેમ ઊઘડતું જાય છે અને આખરે સદા માટે તે આંખો મીંચી દે ત્યારે કયું નવું આશ્ચર્ય તેની સામે ખૂલતું હશે એ કોઈ કહી શકે એમ નથી. આ જીવનને સમજાવવાના અનેક પ્રયત્નો થાય છે. પણ જીવન કોઈ સમજની કૂટપટ્ટીમાં સમાતું નથી. જે બની રહેલું છે-બને છે. તેમાં ફેરફાર અશક્ય છે. ગતિ અવરોધી શકાતી નથી. ઘટના નિશ્ચિત વલણને અનુસરવા નિમિત્ત બનેલી હોય છે. તેનો વિકલ્પ કુદરતને આધીન જ હોય છે.

૪૩) જે શ્રીમંતમાં ગરીબ માનવી જેવી નમ્રતા છે અને જે ગરીબમાં શ્રીમંત હૃદય વસ્યુ છે તેઓના પર પ્રભુની કૃપા સદા વરસતી રહે છે.

૪૪) માતૃવાત્સલ્યની ઝંખના

માતૃવાત્સલ્યની ઝંખનાની આંતરવેદના કોણ વર્ણવી શકે ? કલમ થંભી જાય, શબ્દો ખુટી પડે પણ અશ્રુની ધારા અવિરત વહ્યા કરે. પળે પળે માતૃવાત્સલ્યની ઝંખના વધતી જાય; હૃદયની વ્યથા વધતી જાય. ક્યાં છે એ માતાની વાત્સલ્યતા ? ક્યાં છે એ હસતો ચહેરો ? ક્યાં છે વિશાળ હૃદય ? ક્યાં છે એ કોઈપણ પ્રસંગને હળવો બનાવનાર પ્રેરણામૂર્તિ માતા ? આ જન્મે તો ઓરતા અધુરા રહ્યા પણ હે પ્રભુ ! અમારી અંતરની પ્રાર્થના છે કે જન્મ જન્માંતર સુધી અમે એ જ માતાના સંતાન બની, એમના ચરણ પખાળી સેવા કરી, એમના વહાલ નિતરતા હૃદયમાં સદાયને માટે સમાઈ રહીએ.

૪૫) માનવ દેહ મળવો દુર્લભ છે. તેમ માનવ દેહ ક્ષણ ભંગુર પણ છે. માનવ દેહ ક્ષણભંગુર હોવા છતાં (તે મનુષ્ય દેહ) અતિ દુર્લભ છે. જેથી જ્ઞાની માનવો સાથે સત્સંગ કરી પ્રભુપરાયણ થવાનો માર્ગ પ્રાપ્ત કરવા સતત પ્રયત્નશીલ રહેવું જોઈએ.

૪૬) આ “માફ” છે એમ માનશો તો દુઃખ આવશે. ‘સર્વસ્વ શ્રીહરિનું છે’ એમ માનશો તો સુખ પામશો.

૪૭) સેવા સ્મરણની પ્રવૃત્તિઓમાં પીસાઈ-પીસાઈને તમારા જીવતરનું અત્તર ચોમેર મહેકી ઉઠાવજો.

૪૮) ગુસ્સો કરવો એટલે આત્માની શાંતિ ખોઈને પોતા પરનો કાબુ ગુમાવવો. વિચારોની સ્પષ્ટતા ખોવી. પરિસ્થિતિની પકડ ગુમાવવી અને પોતાના સ્વજનોનું માન ખોવું.

૪૯) આવે તેને એક વંદન-જન્મ, જાય તેને સો વંદન-મૃત્યુ, ફરી ન આવે તેને હજાર વંદન - મોક્ષ

૪૮) હે અર્જુન! જે પુરૂષ મનથી ઈન્દ્રિયોને વશમાં કરીને અનાશક્ત થઈ કર્મનું આચરણ કરે છે તે શ્રેષ્ઠ છે.

૪૯) ભોગવવા જેવી વસ્તુને ભોગવવા માટે મોહ, માયા પણ ન થાય એ વૈરાગ્યની છેલ્લી હદ છે. અહંકારની જરા પણ અસર ન રહે એ જ્ઞાનની છેલ્લી હદ છે અને નાશ પામેલી ચિત્તની વૃત્તિઓ ફરી જન્મે નહિ એ ઉપરતિની છેલ્લી હદ છે.

૫૦) ભગવાનની મૂર્તિ આંખને ઠારે...ભગવાનની વાણી હૈયા ને ઠારે...ભગવાનનું સ્મરણ મન ને ઠારે.

૫૧) પ્રતિકૂળતાના સમયમાં આંખમાંથી આંસુ વહી જાય એટલા માત્રથી વ્યથિત થઈ જવાની જરૂર નથી. પણ અંતરમાંથી સત્ય વહી ન જાય એની ખાસ તકદારી રાખવાની જરૂર છે.

૫૨) નિત બુલંદીએ જ ઉડનારો અલૌકિક એ બાજ ઉતર્યો નીચે જરા સંસાર દર્શન કાળે, પણ મળ્યો ના જાણભેદુ કોઈ ‘નિકાને’ એટલે? જ્યાંથી આવ્યો ત્યાં જ પાછો ચાલ્યો ગયો આજે એ.

૫૩) ધર્મ માધ્યમ છે, કલા ઉત્કંઠા છે, વિદ્યા સમજ છે, સરળતા શ્રેષ્ઠ છે. જ્યાં મન, વિચાર અને ચિત્તથી ઉપર ઉઠવાનું છે. આવી પ્રભુપ્રસાદી આપણને સૌને મળે તેવી નૂતનવર્ષની મંગળ પ્રાર્થના.

૫૪) મમતાનું મરચું, મક્કમતાની મેથી, મીઠાશનું મીઠું, રમૂજની રાઈ, હિંમતની હિંગ અને હૈયાની હળદર સપ્રમાણ ભેગી કરી ધૈર્યરૂપી તેલથી વઘારી બનાવેલો આ સંભાર આપણા જીવન-ભોજનને વધુ સ્વાદિષ્ટ બનાવશે.

૫૫) ખંતને મિત્ર બનાવીએ, અનુભવને સલાહકાર બનાવીએ, ધૈર્યને સેનાપતિ બનાવીએ અને આશાને શસ્ત્ર બનાવીએ જંગે ચઢીએ તો જિંદગીના યુદ્ધમાં વિજય મળશે જ મળશે.

૫૬) ‘હું ભગવાનનો છું’ એવા ભાવથી પરમાત્માની સેવા-સ્મરણ કરતાં કરતાં હૃદય જ્યારે શુદ્ધ થાય છે ને ભક્તિ જ્યારે વધી જાય છે ત્યારે ભગવાન મારા છે’ એવો દિવ્ય અનુભવ થઈ જાય છે. ને પછી તો એવી શ્રદ્ધા જાગી ઊઠે છે કે ‘હું જ્યારે ઈચ્છું ત્યારે ભગવાન મને દર્શન આપવાના છે ને મારી સાથે જ રહેવાના છે. કદાચ કોઈ વખત ભગવાનને હું ભૂલી જઈશ તો પણ ભગવાન મને ભૂલી જવાના નથી.

૫૮) પ્રેમ, આદર, નમ્રતાની ખુદ્દી બારી રાખજો વાત જ્યારે વટની આવે ત્યાં ખુમારી રાખજો.

૫૯) નારાયણરૂપ શ્રીકૃષ્ણની સંકલ્પશક્તિ સાથે નરરૂપ ભક્ત અર્જુનની કર્મશક્તિનો ઈષ્ટ સમાગમ થતાં જ ધર્મજયના આનંદનો પ્રકાશ સર્વત્ર વિસ્તરે છે.

૬૦) હે નાથ જોડી હાથ પાચે પ્રેમથી સૌ માંગીએ,
શરણ મળે સાચું તમારું એ હૃદયથી માંગીએ,
જે જીવ આવ્યો આપ પાસે ચરણમાં અપનાવજો,
પરમાત્મા એ આત્માને શાંતિ સાચી આપજો.

વળી કર્મના યોગે કરી જે કુળમાં એ અવતરે,
ત્યાં પૂર્ણ પ્રેમે ઓ પ્રભુજી આપની ભક્તિ કરે.
લખચોરાશી બંધનોને લક્ષમાં લઈ કાપજો,
પરમાત્મા એ આત્માને શાંતિ સાચી આપજો.

સુસંપત્તિ સુવિચારને સત્કર્મનો દઈ વારસો,
જનમોજનમ સત્સંગથી કિરતાર પાર ઉતારજો.
આ લોકને પરલોકમાં તવ પ્રેમ રગરગ વ્યાપજો,
પરમાત્મા એ આત્માને શાંતિ સાચી આપજો.
મળે મોક્ષ કે સુખ સ્વર્ગના આશા ઉરે એવી નથી,
ધો દેહ દુર્લભ માનવીનો ભજન કરવા ભાવથી.
સાચું બતાવી રૂપ શ્રી રણછોડ હૃદયે સ્થાપજો,
પરમાત્મા એ આત્માને શાંતિ સાચી આપજો.

૬૧) મરણ નું સ્મરણ

એકનાથ ના જીવન નો એક પ્રસંગ છે. એક ગૃહસ્થે નાથને પૂછ્યું “મહારાજ તમારું જીવન કેટલું સાદું ને નિષ્પાપ! અમારું એવું કેમ નથી. તમે કદી કોઈના પર ગુસ્સે થતા નથી. તમારે કોઈ સાથે ટંટો નહીં, તકરાર નહીં, તમે કેવા શાંત, પવિત્ર પ્રેમાળ છો.”

એકનાથે કહ્યું “ મારી વાત હમણાં રહેવાટે, તારી બાબતમાં મને એક વાતની ખબર પડી છે.” તારુ આજથી સાત દિવસ રહીને મરણ છે. એક નાથે કહેલી વાત ખોટી કોણ માને? સાત દિવસ રહીને મરવાનું! ફક્ત એકસો અડસઠ કલાક બાકી, અ..રે..રે હવે શું થશે! તે માણસ ઝટપટ ઘેર ગયો, તેને કંઈ સુઝે નહીં. બધી મેલમુકની વાત સોપણ નોંધણ પણ કરવા માંડી. પછી તે માંદો પડ્યો. પથારી એ પડ્યો છ દહાડા એમને એમ જતા રહ્યા. સાતમે દિવસે એકનાથ, તેની પાસે આવ્યા. તેણે નમસ્કાર કર્યા. નાથે પૂછ્યું “કેમ છે !” તેણે કહ્યું “જીવંત હવે” નાથે પૂછ્યું આ છ દિવસમાં કેટલું પાપ થયું! પાપના કેટલા વિચાર મનમાં ઉડ્યા? તે આસન્ન મરણ માણસે જવાબ આપ્યો નાથ! પાપનો વિચાર કરવાનો વખત જ ક્યાં હતો? નજર સામે મરણ એક

સરખું ધૂમ્યા કરતું હતું. નાથે કહ્યું અમારું જીવન નિષ્પાપકેમ હોય છે તેનો જવાબ તને હવે મળી ગયો. મરણનો વાઘ હંમેશાં સામે ધૂરકતો ઉભો હોય ત્યારે પાપ કરવાનું સુઝે ક્યાંથી? મરણનું હંમેશા સ્મરણ રાખવું એ પાપમાંથી મૂકત રહેવાનો ઈલાજ છે. મરણ સામે દેખાતું હોય ત્યારે કંઈ હિંમત માણસ પાપ કરશેય.

૬૨) જ્યાં શ્રીકૃષ્ણ એટલે નિર્ભેજ નિશ્ચયાત્મક જ્ઞાન છે અને જ્યાં અર્જુન એટલે દ્વંસકલ્પવાળું શુદ્ધ કર્મ છે. ત્યાં વિજય નિશ્ચિત છે, છતાં ધૃતરાષ્ટ્રનો અંધાપો ન ગયો. આપણો જાય તેમ પ્રભુ ને નમ્ર ભાવે પ્રાર્થયિ.

૬૩) જે કર્મ છોડે એ પડે, કર્મ કરી તેના ફળ છોડે એ ચડે. આ સાદી વાત, સો માં થી નેવું ને સમજાતી નથી, જે દશને સમજાય છે એમાનાં નવ એનો અમલ કરી શકતા નથી. - ગાંધીજી

૬૪) મુખમાં જતી, અને મુખમાંથી આવતી ચીજ માટે માણસ જો સાવધ રહે તો, એનું જીવન સ્વર્ગના આનંદથી ઉભરાઈ જાય. મુખમાં જતી ચીજ છે - આહાર, મુખમાંથી આવતી ચીજ છે - વાણી પેટ અને પરિવાર બે’ય જોખમમાં મૂકાય જ્યારે માણસ આ જતી આવતી ચીજો માટે ગાફેલ બને છે. આહારની અસાવધતા પેટમાં વ્યાધિ ઉભી કરે છે. વાણીની અસાવધતા પરિવારમાં આંધી ઉભી કરે.

૬૫) અમારા પિતાશ્રી જેણે ધૂપસળીની જેમ બળીને સુવાસ ફેલાવી, કટમચી રીતે અમારું લાલનપાલન કરી સંસ્કારનું સિંચન કર્યું, જિંદગીની કટુ વાસ્તવીકતાથી વોકેફ કર્યા, દુનિયા સામે છાતી તાણી પોતાના પગ પર ઊભા રહી શકીએ એવું ખમીર બંધ્યું, તેઓએ નિઃશ્વાર્થપણે પોતાના પોતીકા નહીં પરંતુ પારકા શબ્દને વધારે યથાર્થ બનાવ્યો. ધાર્મિકતા અને ઈમાનદારીની પારાશીશી બતાવી. ભૌતીક સુખની ખેવના ન કરી, કડવા સત્યથી રાહબર બનાવ્યા. ભે અમારી પાસે બધું જ છે પરંતુ તેમની પુનિત યાદ સિવાય કશું જ નથી અને તેનો અમે સતત ખાલીપો અનુભવીએ છીએ. ફક્ત આવા લખાણના માધ્યમ દ્વારા અંજલિ આપી શકીએ છીએ- એટલો જ આત્મસંતોષ.

૬૬) આંસુ આવે છે, આંખોમાં અમારી,
જ્યારે આવે છે યાદ તમારી.
ખુશી જ ખુશી હતી પાસે અમારી,
જ્યારે અમને સોબત હતી તમારી,
હજારો ગમ નજીક આવ્યા અમારી,
જ્યારે છુટી હાથથી દોર તમારી.
અમારે રહેવું હતું સાથે તમારી,
પણ તમે ચાલી ન શક્યા સાથે અમારી.
જ્યારે જ્યારે જોઈ અમે તસ્વીર તમારી,
ભટકી રહી છે જીવન-મરણમાંજીંદગી અમારી.
જ્યારથી દૂર થઈ છે ચાહત તમારી,
ત્યારથી સાથે નથી કોઈ અમારી.
કાફી છે અમારી સાથે છે યાદ તમારી,
યાદ કરતા આરામથી વહી જાય છે જીંદગી અમારી.
રહેશે અમારા દિલમાં હંમેશા ફક્ત તસ્વીર તમારી!

૬૭) બાળક જન્મે ને લોકો વધામણી માટે પુષ્પગુચ્છ લઈ આવે. માણસ મરે અને લોકો પુષ્પગુચ્છ ચઢાવીને અંજલિ આપે. શું કારણ? એ જ ખીલવું ને ખરવું એ જીવનનો સહજ ક્રમ છે.

૬૮) જીવનમાં જે વર્ષો મળ્યા તેમાં શું ઉમેર્યું એ નક્કી કરવામાં જ આપણે ગોથું ખાઈ જઈએ છીએ. કોઈ કીર્તિ, કોઈ ધન, કોઈ જ્ઞાન ઉમેરતાં રહે છે, કોઈ વર્ષો સિવાય કંઈ જ ઉમેરતા નથી. બહુ ઓછા લોકો વર્ષોમાં જ જીવન ઉમેરે છે.

૬૯) ધન (લક્ષ્મી) સંપત્તિને મેં પૂછ્યું - “તારી તાકાત કેટલી ?” કેટલી ? એણે મને પર્વતનું શિખર દેખાડ્યું અને સાથોસાથ ખાઈ પણ બતાવી ! હું એના સંદેશાને સમજી ગયો. સદુપયોગ કરતાં આવડે તો શિખર અને દુરુપયોગ કરો તો ખાઈ !

૭૦) ‘નથી’ ની ચિંતા છોડો તો જ ‘છે’ નું સુખ માણી શકશો !

૭૧) કેલેન્ડર બદલાય, તારીખો બદલાય, કપડા બદલાય, પણ સ્વભાવ નહીં બદલાય તો વર્ષ કેમ સુધરશે. માંગ્યા વિના ન મળે દાન, નસીબ વિના ન મળે માન, ખેતી વિના ન મળે ધાન, ગુરૂ વિના ન મળે જ્ઞાન. બધા બદલાઈ જાય તો આ દુનિયા સ્વર્ગ જેવી બનીજાય આવું કહેનાર હે માનવ ? એની શરૂઆત તારાજથી ન કર, જે પણ કાર્ય કરો તે પૂર્ણ કરો.

હે માનવ દુનિયાની સામગ્રી તને મળી જાય પણ જો મનની શાંતી ન મળે તો તે વ્યર્થ છે.

માંની કિંમત સમજાય તો આલોક સુધરે અને પરમાર્થની કિંમત સમજાય તો પરલોક સુધરે.

પાટા વગર ટ્રેન ન ચાલે તો, ગુરૂની આજ્ઞા વગર જીવન કેમ ચાલે.

આપ્યા પછી ભૂલીજવું તેનું નામ દાન. આપ્યા પછી લેવાની આશા રાખે તે નાદાન.

કરી શકો તો કોઈનું સન્માન કરજો પણ અપમાન કદી કરશો નહીં.

કણ કણની કિંમત આવવાથી જીવન સમૃદ્ધ બને છે. જ્યારે ક્ષણ ક્ષણની કિંમત સમજવાથી જીવન સફળ બને છે.

જીવનમાં સબળ બનવું આસાન છે પણ સરળ બનવું મુશ્કેલ છે.

જે કાંઈ કાર્ય કરો તો પૂર્ણ મનથી કરો સફળતા અને આનંદ તમારા હાથમાં છે.

જંજીમાં હસાવી લો, હસી લો બે ઘડી સ્નેહમાં વિતાવી લો, શી ખબર કે કાલે મળ્યા કે ન મળ્યા, આજે પ્રેમથી વધાવી લો.

આજનો માનવી સમય સાથે બધી રીતે બદલાયો, પણ ન બદલાયો, એક માત્ર સ્વભાવથી, જીવનમાં આવતી પ્રત્યેક આપત્તિનો અંત આવે છે માટે કદી નિરાશ ન થાવ.

૭૨) હસતાને હસાવે છે પૈસો

રડતાને રડાવે છે પૈસો

માનવને દાનવ બનાવે છે પૈસો

સજ્જનને દુર્જન બનાવે છે પૈસો

ભાઈ-ભાઈને વેરી બનાવે છે પૈસો

મિત્રની મિત્રતા તોડાવે છે પૈસો

સાસુ વહુને લડાવે છે પૈસો

આમ જુઓ તો કશું જ નથી પૈસો

તોય શું પ્રભુ થી છે ચઢિયાતો - પૈસો ?

૭૩) સંધ્યાના જેવો સમયને હવે રાત આવે, અંધકાર ઓઢીને બેસું નવી વાત આવે, જુઓ મારા પડછાયા ખોવાઈ ગયા દૂર, હવે એકલી એ દ્વિધાની મુલાકાત આવે લીલા વૃક્ષ પરથી ખર્ચા પુષ્પ, પત્તા ને કુપળ, ઋતુ પાનખર છે કાયમ નહીં ઠાઠ આવે. શાંતિથી બેસો સંબંધો સલાહથી નવાજે, સત્રાટે વીંટળાઈ હળવાશે આઘાત આવે. મંદિર, મસ્જિદ ધરમ ધ્યાને ‘પ્રેમ’ શોધુ નથી ટેવ માટે એ પણ નહીં હાથ આવે.

૭૪) સુખ દુઃખની જાળમાં ગુંથાતાં આંસૂ માનવીના જીવનમાં વણાયાં આંસૂ..... પાપા પગલી ભરતા કદી રડી લેતા સૌ કહેતા આંખમાં ના જણાયાં આંસૂ..... હર્ષના આંસૂ આવે કોઈકે મિલનમાં ક્યારેક સપનામાં વહી ગયા આંસૂ..... મિલનની પળો હૈયાને ભીજવે છે વિરહની આગમાં બળી ગયા આંસૂ..... ઘણા યુગોથી માત્ર તને જ ઝંખું છું તને જોતાં જ આંખમાં છલકાયાં આંસૂ..... વર્ષારાણી વરસ્યા મન મૂકીને ચાતકની આંખમાં મલકાયાં આંસૂ..... વસંતના વાયરે ખૂબ રમ્યાં અમે સુખના સાગરમાં સમાયા આંસૂ..... કોને કહીએ આજે સુખદુઃખની વાતો ઘડપણમાં હવે તો રિસાયાં આંસૂ..... જન્મથી મૃત્યુ સુધી સાથે રહીને અંતે માનવી સાથે મરી ગયા આંસૂ.....

૭૫) બિન ગોપાલ નહીં કોઈ અપનો ।।

કૌન પિતા માતાસુત ઘરની ચહ સબ જગત રૈનકો સપનો ।।૧ ।।

થનકારન નિસદિન જગ ભટકત વૃથા જનમયોહી સબ ખપનો ।।

અન્તસહાય કરે નહીં કોઈ નિશ્ચયકાલ અગ્નીમુક જપનો ।।૨ ।।

સબ તજિ હરિભજ યુગલકમલપદ મોહનિગડ ચરણનતે કટનો ।।

કહત દાસ શ્રીવદ્ધભ વિઠ્ઠલ શ્રીગિરિધર રસનામુખ જપનો ।।૩ ।।

૭૬) તમે પક્ષીને પાંજરા માં ક્યાં સુધી પૂરી રાખી શકો ? તેમની પાંખો મજબૂત થાય એટલે તેમને ઉડવાદેવા માં જ મજા છે ? આપણે આપણા બાળકો ને બે જ વસ્તુઓ આપી શકીએ - સંસ્કાર રૂપી ઊંડા મૂળિયાં અને મજબૂત પાંખો.

૭૭) આપતા પહેલાં એક વાર વિચાર કરવો, લેતા પહેલાં બે વાર અને માંગતા પહેલા હજાર વાર વિચારવું - ઉપનિષદ

૭૮) ચકલી ની ઉડાન ગરૂડ ના જેટલી ન જ હોય - તેમાં તે વેગ પણ ન હોય. પણ તેને ઉડતાં આવડે છે ને ? આપણે ભલે ચકલી જેટલા છીએ પણ આપણામાં એજ ચૈતન્ય છે કે જે પહેલા મહાપુરૂષો માં છે. આપણી ઉડાન ભલેને સીમિત હોય પણ ઉડીએ તો ખરા ? આપણી ઉડાન ભલે નાનકડી હોય પણ તે યોગ્ય દિશાની હશે તો પ્રભુ ના દરબાર માં તેની ચોક્કસ નોંધ લેવાશે જ.

૭૯) જીવનમાં ભટકવું, ભટકાવું અને ભૂલી જવું એ જીવનો સ્વભાવ છે. એ પ્રભુની લીલા છે. પૂર્વભવની લેણદેણીથી જીવ નિમિત્તોથી દોરાય છે. પોતાની સ્વેચ્છાનું ગુમાન તો અજ્ઞાન માત્ર છે. આપણે નિમિત્તોથી એકઠાં થયા છીએ અને નિમિત્તોથી અલગ થઈએ છીએ. મનુષ્ય જીવન નિમિત્ત માત્ર છે. જીવનમાં અભિમાન, સ્વાભિમાન, મિથ્યાભિમાન, અહોભાવ એ બધું જ નિરર્થક છે. જે છે તે સમર્પિત જીવન દ્વારા સેવા, સ્મરણ, અને સત્સંગ પ્રભુને માટે છે.”

૮૦) રસ્તે જતાં કોઈનાં તરફથી માયાળુ સ્મિત મળે, ખભા પર એક મૂઠું આશ્વાસન ભર્યો સ્પર્શ મળે, અમારી વાતને ધ્યાનથી સાંભળતા કર્ણ મળે, અમને ઉદાર, વિશ્વાસુ સૂક્ષ્મદષ્ટિવાળું મન મળે, તે પણ તારી કૃપા છે.”

૮૧) પિતાની ઝુંપડી મધ્યે પાંચ પુત્રો વસી શકે, પુત્રોનાં પાંચ મહેલોમાં પિતા એક સમાય કે?

૮૨) વીસમી સદીએ યુધ્ધત્વ જોયું, પણ બુધ્ધત્વ ન જોયું....

૮૩) વિજ્ઞાનની પારાવાર સિધ્ધિઓએ, માનવીને સુંવાળો બનાવ્યો, પણ માનવતાની દૃષ્ટિએ હુંફાળો ઓછો બનાવ્યો.

૮૪) જગતમાં સ્વાર્થ સાધનારા સંપિત પામે છે. સત્તા મેળવે છે, પદ મેળવે છે, પણ તે બધું સમય જતા ભૂંસાઈ જાય છે. જગતને માટે જેઓ સમર્પણ કરે છે તે જ સદા કાલ જગતના સ્મરણમાં રહે છે. સમર્પિત જીવન જીવનારા જ જગતને નવું દર્શન આપી શકે છે.

૮૫) આજે સાચા લાગણીશીલોની સંખ્યા ઘટી રહી છે. એ હકીકત છે આપણી વ્યાપકતા ઝીણી ઝીણી બાબતોમાં પણ સંચરે છે. બુધ્ધિને સીમા છે હૃદયને સીમા નથી. કોઈના હુંફાળા પત્રના બે શબ્દો, લાગણીભર્યા અવાજનો એક નાનકડો સંવાદ, અણીના સમય કોઈ માણસે આપણી જિંદગી સાચવી લીધી હોય તો તે લોહીની સગાઈથી પણ મોટી ઘટના છે.

૮૬) આપણે ક્યારેય આપણા માતૃપિતાને યાદ કરીએ છીએ? શિયાળાની રાત્રિમાં, ચોમાસાના સાંબેલા ધાર વરસાદમાં, એમની ગોદમાં લપાઈને સૂતા હતા તેનું સ્મરણ થાય છે ખરું?

૮૭) ત્રણ વસ્તુઓ હંમેશા યાદ રાખો
ત્રણ વસ્તુઓ કોઈની રાહ જોતાં નથી.. સમય, મૃત્યુ અને ગ્રાહક
ત્રણ વસ્તુઓ જીવનમાં એકજવાર મળે છે... બા, બાપૂજી અને જીવવાની

ત્રણ વસ્તુઓ નીકળ્યા પછી વળતી નથી.....બાણ ધનુષ્યમાંથી, વાણી જીભથી, પ્રાણ શરીરથી

ત્રણ વસ્તુઓ પરદો કરવા લાયક છે.... ધન, સ્ત્રી અને ભોજન
ત્રણ વસ્તુઓથી બચવા પ્રયત્ન કરવો.... ખોટી સંગત, સ્વાર્થ અને નિંદા

ત્રણ વસ્તુઓમાં મન લગાવવાથી પ્રગતિ થાય છે....ઈશ્વર, મહેનત અને વિદ્યા

ત્રણ વસ્તુઓ કદી ભૂલશો નહીં.....દેવું, ફરજ અને માંદગી

ત્રણ વસ્તુનું સદા સન્માન કરો....માતા, પિતા અને ગુરુ

ત્રણને હંમેશા વશમાં રાખો.....મન, કામ અને લોભ

ત્રણ વસ્તુ પર દયા કરો....બાળક, ભૂખ્યા અને ગાંડા પર

૮૮) અન્નથી મન નિર્માણ થાય છે, આજે ગમે તેમ ગમે તેવું ખાવાથી મન કેવું નિર્માણ થાય તે નક્કી કરવું. દુર્યોધનનું અનાજ ખાવાથી દ્રૌપદીની સાડી ખેંચાણી ત્યારે ભિષ્મ પિતામહ બોલી શક્યા નહિ. દ્રૌપદીએ વિનંતી કરી ત્યારે ભીષ્મે કહ્યું બેટા હું નહિ બોલી શકું કારણ કે મેં તેનું અનાજ ખાધું છે તમે કેવો આહાર કરો છો તે હમણાં નહિ સમજાય એનું પરિણામ થોડા સમય પછી આવશે.

૮૯) તુલસીદાસજી કહે છે કે કળિયુગનો જે કાળ છે તેમાં બધા ગુણો રૂપિયામાં આવશે. રૂપિયાથી બધું ખરીદાય છે માનવીનું ઈમાન પણ ખરીદાય છે.

૯૦) માનવી શું છે એ મહત્ત્વનું નથી, માનવીમાં શું છે એ અગત્યનું છે.

૯૧) કેટલાંક ઋણ એવાં હોય છે કે એનો સ્વીકાર થતાં જ શમી જાય છે. બીજા એવાં કેટલાંક ઋણ હોય છે કે તેમને શમતાં દીર્ઘ સમય અને શ્રમ માગે છે આ બધાં ઋણમાં એક ઋણ વિશિષ્ટ છે તે મૃત્યુ ઋણ. મૃત્યુ આપણને દેહના કારાગ્રહનાં કષ્ટોમાંથી મુક્ત કરી આપણા શરીર ઉપર ઋણ ચઢાવે છે એ વાળવા આપણે ફરી ફરી મરવું પડે છે તોય એ વળી રહેતું નથી. અંતે પ્રભુની કૃપા થાય ત્યારે જ વળે છે.

૯૨) હે પ્રભુ! આપની કૃપાથી મેં જાણ્યું છે કે આ સંસારમાં અશાંતિનું કારણ બીજું કંઈ નથી કેવળ પદાથતોનું મમત્વ અમારા દુઃખોનું કારણ છે. ઘરબાર, કુટુંબ, પરિવાર વગેરે વાસ્તવિક અમારાં નથી. અમારા આ શરીરમાં આવતાં પહેલાં પણ એ પદાર્થો કોઈને કોઈ સ્વપ્નમાં હતા અને તે આપના જ હતા જ્યારે આ શરીરમાં હું ન રહું ત્યારે પણ એ પદાર્થો કોઈને કોઈ સ્વપ્નમાં રહેશે જ અને એ આપના થઈને જ રહેશે. વચમાં એને મેં મારા કરી પોતાને દુઃખી કર્યા છે અને આ અનામતમાંથી ચોરી કરવાનો અપરાધ કરી બેઠો છું.

૯૩) ભગવાન જે કામ કરવા માટે જગતમાં મોકલ્યા છે તે કામ કર્યા વગર ફક્ત વિષયભોગ માણીને પાછા જઈશું તો ભગવાન આપણને માનવજીવનમાંથી કાઢી નાખશે. ભગવાન કહેશે કે તમે તારી બધી શક્તિ ઈન્દ્રિય સુખ માટે વાપરી છે, તો તારો વર્ગ પશુમાં છે માટે તું પશુઓનીમાં જા.

૯૪) આજના સમયમાં શિક્ષક અને શિક્ષણનું મહત્ત્વ ઘટ્યું છે, ધન, સત્તા અને સંપત્તિનું બળ વધ્યું છે સંસ્કૃતિ અને વિદ્યાનું બળ ઘટતાં આજે જે વિદ્યા મળે છે તે ધન કમાઈ આપે છે પણ આત્મ પ્રાપ્તિ કરાવી આપતી નથી.

૯૫) જો ધન મળ્યું હોય તો વાપરો, બીજાને આપો, તેનો કેવળ સંચય ન કરો નહિતર સંગ્રહેલું ધન બીજા ઉપાડી જશે. માણસને ધન મળ્યા પછી બેંકોમાં સેવિંગ્સ ખાતમાં જમા કરે છે કે જેથી પાંચ-સાત વર્ષે ધન બમણું મળશે, તેની તેને ખાતરી છે. પણ આ જન્મારામાં જે ધન મળ્યું છે. તે યોગ્ય ઠેકાણે આપો, તો બીજા જન્મારે બમણું મળશે, એમ શાસ્ત્રાકારો કહે છે, પણ તેના ઉપર માણસને વિશ્વાસ નથી આપણે જે કરીએ તેનું તરત ફળ મળે છે. એટલે બેંક ઉપર વિશ્વાસ છે, પણ ભગવાન ઉપર વિશ્વાસ નથી જે આપણને રોજ સુવાડે છે, ખવડાવે છે, ચલાવે છે.

૯૬) આખું જગત સુખરૂપ છે, દુઃખરૂપ છે અને મોહરૂપ છે.

૯૭) આજના સમયમાં જ્ઞાન મેળવવા પૈસો માધ્યમ છે. ગુરુ શિષ્ય વચ્ચે પ્રેમનો નાતો નથી. શિષ્ય માને છે કે મેં ગુરુને મહેનતાનું વળતર ચૂકવી

દીધું છે. પૈસાથી વિદ્યા ખરીદી શકાય છે. ભારતીય પરંપરા સંસ્કૃતિની-સંસ્કારની છે જે પૈસાથી ખરીદી શકાતી નથી, સેવાથી મળે છે, પરસેવો પાડવાથી મળે છે.

૯૮) આજે જે તમને મળે છે તે મફતમાં મળતું નથી. આગલા જન્મમાં જે કમાવ્યું છે તે મળે છે, જેણે ત્રીસ વર્ષ નોકરી કરી તેને સરકાર પેન્શન આપે છે, તેણે ત્રીસ વર્ષ નોકરી કરી તે આપણે જોતા નથી, પેન્શન ફક્ત જોઈએ છીએ. ટૂંકમાં કોઈને મફત મળતું નથી. શાસ્ત્રકારોએ પ્રારબ્ધ અને પુરુષાર્થ એમ બે ભાગ પાડ્યા છે, ભોગોને માટે પ્રારબ્ધ જોઈએ અને કર્મ કરવા પુરુષાર્થ જોઈએ. સતકર્મમાં ચાર આના પ્રારબ્ધ અને બાર આના પુરુષાર્થ જોઈએ, જ્યારે ભોગમાં બાર આના પ્રારબ્ધ અને ચાર આના પુરુષાર્થ જોઈએ.

૯૯) મારી પાસે જે હતું તે મેં આપ્યું તેમજ મારા પાસે જે હતું તે સતકાર્યમાં વાપર્યું પરંતુ મારી પાસે જે મેં સંઘર્યું તે તો મેં ગુમાવ્યું કારણ કે તે વપરાયું નહિ, અપાયું નહિ.

૧૦૦) અહં વૈશ્વાનરો ભુત્વા. તમે જમો છો તેનો ભોક્તા તો પરમાત્મા છે. અંદર ભગવાન જમે છે તો ભગવાનના યોગ્ય સાત્ત્વિક પવિત્ર શુદ્ધ સર્વત્ર દોષરહિત ભોજન ભગવાનને ભોગ ધરી, પ્રસાદરૂપે ભોજન ગ્રહણ કરો એમાં બધી શુદ્ધિ આવી જશે.

૧૦૧) “દિવાળીના દિવસોમાં કોઈના દીવામાં તેલ પૂરવાનું કામ હકીકતમાં તેલદાન નહીં, પ્રકાશદાન છે.”

૧૦૨) મુક્તિ મળે કે ના મળે, મારે ભક્તિ તમારી કરવી છે, મેવા મળે કે ના મળે, મારે સેવા તમારી કરવી છે.... આવે જીવનમાં તડકા છાયા, સુખદુઃખના પડે પડછાયા, કાયા રહે કે ના રહે, મારે માયા તમારી કરવી છે.... હું પંથ તમારો છોડું નહિ ને દૂર દૂર ક્યાંયે દોડું નહીં, પુણ્ય મળે કે ના મળે મારે સેવા તમારી કરવી છે.... મારો કંઠ ન હોય મધુરો ભલે સૂર બેસૂરો મળ્યો હોય શબ્દ મળે કે ના મળે, મારે કીર્તન તમારા ગાવા છે... આવી દૃઢ ભાવના સાથે નવવર્ષનાં મંગળ પર્વપર

૧૦૩) હૃદય સાત્ત્વિક અને શુદ્ધ સત્ત્વથી પૂર્ણ થાય તો તે વસુદેવ, ભજન કરવાથી, સત્સંગ કરવાથી, નિત્ય સ્વાધ્યાય કરવાથી બુદ્ધિ દેવમય બનશે. બુદ્ધિ દેવમય થાય એનું નામ દેવકી. વસુદેવ અને દેવકીના ગુણો જીવનમાં ઉતારીએ ત્યારે જ હૃદયમાં રહેલા શ્રીકૃષ્ણનું પ્રગટ્ય થાય.

૧૦૪) ભગવાન મથુરામાં રહ્યા નહીં, ગોકુળ પધારી ગયા. વિષયજન્ય સુખો જેમને મધ જેવા મીઠાં લાગે એવું દેહ રૂપી નગર તે મથુરા. એ દેહનગરમાં ભગવાન રહેશે નહીં, કારણકે એ દેહનગરનો રાજા મથુરાનો રાજા કંસ છે. કંસ એટલે અભિમાન, દેહાભિમાન, પોતાની જાતને આત્મા ન માને ‘હું આ શરીર છું.’ એવું જે અજ્ઞાન છે, દેહનું અભિમાન છે એનું નામ કંસ.

૧૦૫) આપણો દેહ રથ છે. ઈન્દ્રિયો અશ્વ છે. મન લગામ છે. હૃદય બેઠક છે. એ બેઠક ઉપર આપણે કોને બેસાડીશું? કંસને કે કૃષ્ણને ? વસુદેવ અને દેવકીના રથને કંસ ચલાવવા તૈયાર થયો એટલે તો આકાશવાણી થઈ હતી. એ આકાશવાણી સાંભળીને રથ પરથી કંસ નીચે ઊતરી ગયો. દેવકીને મારવા માટે તૈયાર થયો. ભગવાન ઈચ્છતા હતા કે મારા

માતા-પિતાના રથના સારથિ કંસ ન બને. જીવનરથમાં સારથિ બનાવવા શ્રીકૃષ્ણને આપણા હૃદયની બેઠક ઉપર બેસાડી મનની લગામ એમને સોંપી હોય તો ઈન્દ્રિયોના ઘોડાને ભગવાન ગમે ત્યાં ન ભાગવા દે. હૃદય અને બુદ્ધિને વસુદેવ-દેવકી જેવા બનાવજો એ જન્માષ્ટમીનો સંદેશો છે.

૧૦૬) આત્મશ્રદ્ધા એ ઈશ્વરે તમારા હૃદયમાં મૂકેલી એક એવી ઈશ્વરીય શક્તિ છે કે જેની સંસારની આધિ-વ્યાધિ-ઉપાધિ તો શું; કોઈ પણ અવરોધ ટકી શકે એમ નથી. સવાલ છે આટલો જ કે તમારામાં રહેલી આત્મશ્રદ્ધાને તમે જગાડો અને કામે લગાડો !

૧૦૭) આત્મશ્રદ્ધા કેળવવાનું પ્રથમ સોપાન એ છે કે, બીજા બધા વિચારોને બાજુ પર મૂકી દઈ સર્વપ્રથમ તો તમારું જીવનધ્યેય નિશ્ચિત કરી નાખો ! નક્કી કરો કે તમારે શું બનવું છે અને કેવા બનવું છે ? દૃઢ સંકલ્પ કરો કે તમારે જીવનમાં ક્યા ક્યા સદ્ગુણો વિકસાવવા છે અને ક્યા ક્યા દુર્ગુણોને ગાળી નાખવા છે ? આ બધું એક કાગળમાં લખી નાખો. એકદમ સ્પષ્ટ અને મક્કમ બની જાઓ. બસ, આ સ્પષ્ટતા, મક્કમતા અને દૃઢ સંકલ્પબળ જ તમારી આત્મશ્રદ્ધાને બળવત્તર બનાવી દેશે.

૧૦૮) દિવસ દરમિયાન જ્યારે પણ તમારામાં ઉત્સાહની લાગણી પ્રગટે, કંઈક કરી નાંખવાનો તરવરાટ જાગે ત્યારે તે ધન્ય સમયની એકપણ પળને વ્યર્થ જવા ન દેશો. તમારા હાથ પર જે મહત્ત્વનાં કામો હોય તે ઉત્સાહપૂર્વક તે સમયગાળા દરમિયાન પતાવી દેવા કટિબદ્ધ થઈ જાઓ. તમારી આત્મશ્રદ્ધા આ સમયે તમને નવું બળ, નવી શક્તિ ને નવો જીવસ્સો પૂરાં પાડશે. પરિણામે સફળતા તમારા ચરણ ચૂમતી આવશે.

૧૦૯) જેનામાં દૃઢ સંકલ્પશક્તિ છે તે માણસ ધાર્યા પરિણામ પ્રગટાવી શકે છે એનું જીવંત ઉદાહરણ મહાત્મા ગાંધીજી છે. કિશોરાવસ્થામાં અને યુવાવસ્થામાં ગાંધીજીએ જે અક્ષમ્ય ભૂલો કરી છે તેવી ભૂલો મેં કે તમે કદાચ નહિ જ કરી હોય તેમ છતાં, ગાંધીજી ‘મોહન’ માંથી ‘મહાત્મા’ બની શક્યા અને આપણે હતા ત્યાંને ત્યાં જ રહી ગયા, તેનું કારણ શું, જાણો છો ? દૃઢ સંકલ્પબળ ! ગાંધીજીએ જીવનમાં એકવાર જે ભૂલ કરી તે ભૂલ બીજીવાર ક્યારેય ન થાય તેનો દૃઢ સંકલ્પ તત્ક્ષણ કરી લીધેલો અને તે પાળેલો ! જ્યારે આપણે તો, આ ભૂલ છે એ સમજવા છતાં ય એની એ ભૂલનું જીવનમાં અનેકવાર પુનરાવર્તન કર્યા કરીએ છીએ. પછી આપણે આગળ શી રીતે વધી શકીએ ?

૧૧૦) સંકલ્પશક્તિ કેળવવાનો તદ્દન સાદો અને સરળ રસ્તો સ્વામી વિવેકાનંદે બતાવ્યો છે. તેઓ લખે છે કે -

શરૂઆત નાના નાના સંકલ્પો કરો અને તેને ચુસ્તપણે વળગી રહો. તમે બસમાં બારી પાસે બેસીને મુસાફરી કરતા હો તો સંકલ્પ કરો કે આજે મારે રસ્તા પરની દુકાનોનું એકપણ સાઈનબોર્ડ વાંચવું નથી. આંખ ખુલ્લી રાખો પણ એને બહારનું કોઈ દરજ્ય કે બોર્ડ જોવા ન દો. આટલો નાનો સંકલ્પ પણ જો તમે દૃઢતાથી પાર પાડી શકશો તો ધીરેધીરે તમારી સંકલ્પશક્તિ કેળવાતી જશે.

‘આજે મારે એકવાર પણ જુકું બોલવું નથી; આજે મારે કોઈનાય પર ગુસ્સે થવું નથી;’ વગેરે જેવા સંકલ્પો મનમાં કરો અને પછી આજના એક દિવસ પુરતો તો એ સંકલ્પ પાળી બતાવો. પછી જુઓ ચમત્કાર ! તમારી આટલી નાનકડી સિદ્ધિ તમને ધીરેધીરે સફળતાના સર્વોચ્ચ શિખર પર પહોંચાડે છે કે નહિ. !

૧૧૧) દૂધ અને પાણી બંનેને ભેગાં કરીએ તો તે બંને એકબીજામાં ભળી જાય

છે. પછી એ છૂટાં પાડી શકાતાં નથી. પરંતુ જો દૂધને વલોવી છાશ બનાવી માખણ કાઢીએ અને તેને પાણીમાં મૂકીએ તો તે પાણીમાં ભળી જશે નહિ. આપણું મન પણ આ દૂધ જેવું જ છે. તેને આ દુનિયા રૂપી પાણીમાં સીધેસીધું જો ભેળવશો તો તે સહેલાઈથી એમાં ભળી જશે. સંસારરૂપી જળ જો સાંસારીક વાસનાઓથી મલિન થયેલું હશે તો એ મલિનતાનો સ્પર્શ મનરૂપી દૂધને પણ લાગ્યા વગર રહેશે નહિ. સંસારી જળ જો કડવા અનુભવોથી કડવું અને ખાટા અનુભવોથી ખાટું થયેલું હશે તો તમારું મનરૂપી દૂધ એમાં ભળતાં જ કાં કડવાશથી બેસ્વાદ થઈ જશે અને ખટાશથી ફાટી જશે. પરંતુ જો જીવનના સુખ-દુઃખ અનુભવોને વલોવીને, નીર-ક્ષીર વૃત્તિ રાખશો અને સારરૂપ માખણને જુદું તારવી લેતાં શીખી જશો તો, દુનિયાદારીમાં ભળવા છતાં, સાંસારિક-વ્યવહારિક ગતિવિધિઓમાં રચ્યાપચ્યા રહેવા છતાં, તમારું મન એમાં ભળી જશે નહિ. તેના પર દુનિયારૂપી જળની કોઈ અસર થશે નહિ. સંસારમાં રહેવા છતાં અને ફરજના એક ભાગરૂપે દુનિયાદારીનાં કર્મો કરવા છતાં તમે એમાંથી નિર્લેપ રહી શકશો. જેવું જીવન જનક વિદેહી જીવી શક્યા; ભારતના સાંસારિક સંતો જીવી શક્યા તેવું જીવન તમે પણ જીવી શકશો. એ માટે કેવળ મનરૂપી દૂધને માખણમાં પરિવર્તિત કેમ કરી શકાય એટલું જ શીખવાનું અને મનને આવું બનાવવાની શક્તિ પ્રભુ ભક્તિમાં છે.

૧૧૨) સત્યનો માર્ગ કઠિન છે. આ માર્ગ ઉપર હજાર જણા ચાલવાની કોશિશ કરે છે પરંતુ માત્ર સો જ ચાલી શકે છે. નવસો તો વિચારીને જ રહી જાય છે અને જે સો ચાલે છે, તેમાંથી કેવળ દસ જ પહોંચી શકે છે. નેવું જણા માર્ગમાં જ રખડી પડે છે. જે દસ પહોંચે છે, તેમાંથી માત્ર એક જ સત્યને પામી શકે છે.

નવ જણા કિનારા સુધી આવીને ડૂબી જાય છે ત્યારે તો કહેવાય છે કે સત્ય એક છે. અને યાદ રાખો, સત્ય પરેશાન તો થઈ શકે છે પરંતુ પરાજીત નહીં.

૧૧૩) દુનિયામાં તમારું પોતાનું કોઈ નથી. જે કંઈ પણ તમારું છે, તમારી પાસે છે તે અમાનત છે. દીકરો છે તો તે વહુની અમાનત છે. દીકરી છે તો તે જમાઈની અમાનત છે. શરીર સ્મશાનની અને જિંદગી મોતની અમાનત છે. તમે જો જો : એક દિવસ દીકરો વહુનો થઈ જશે, દીકરી જમાઈની થઈ જશે, શરીર સ્મશાનની રાખમાં મળી જશે અને જીવન મોતથી હારી જશે. તો પછી અમાનતને અમાનત સમજીને જ એની સારસંભાળ કરવી જોઈએ. તેની પર માલિકીનો દાવો ના કરવો જોઈએ.

૧૧૪) સૂર્યોદયની સાથે જ પથારી છોડી દેવી જોઈએ. એમ નહીં કરવાથી માથા ઉપર પાપ ચઢે છે. સ્ત્રી, જે ઘરની લક્ષ્મી છે તે લક્ષ્મીએ સૂર્યોદયની સાથે જ ઊઠી જવું જોઈએ.

જો લક્ષ્મણ થોડીવાર પછી ઊઠશે તો એક વાર ચાલી જશે પણ લક્ષ્મીનું મોડા ઊઠવું બિલકુલ નહીં ચાલે. જે ઘર પરિવારમાં લક્ષ્મણની સાથે લક્ષ્મી પણ મોડા સુધી સૂઈ રહે છે તે ઘરની ‘ધનલક્ષ્મી’ રિસાઈ જાય છે અને ઘર છોડીને જતી રહે છે.

૧૧૫) આ વર્ષની આશા ભરી અને ઉમંગ ભરી શુભ શરૂઆત આપના પરિવાર માટે ફળદાયી નીવડે તેવી ઉરનાં ઉંડાણથી પ્રભુને પ્રાર્થના. આ મંગળમય પર્વ નિમ્મીત્તે આપ સૌએ સેવેલા સુંદર સ્વપ્નો અને સંકલ્પો સફળતાનાં સોપાનો સર કરે એવી અમારા પરિવાર તરફથી શુભેચ્છાઓ.

૧૧૬) રમણ રેતી લોટયો નહિ, કિયો ન ચમુના પાન, રે મન! તેં જાન્યો નહિ, વ્રજ કો તત્વ મહાન. ચલો સખી વહાઈ જઈએ, જહાં વસે વ્રજરાજ, ગોરસ બેચે હરિ મિલે, એક પંથ દો કાજ.

૧૧૭) લગા સકો તો બાગ લગાના, આગ લગાના મત શીખો, બિછા સકો તો ફૂલ બિછાના, કાટે બિછાના મત શીખો, જહાં સકો તો દિપ જલાના, દિલ કો જલાના મન શીખો.

૧૧૮) શ્રી ગિરિરાજની શોભા ઘણી, કહેતા ન આવે પાર, સન્મુખ બિરાજે શ્રીનાથજી, હાં રે તેની લીલા અપરંપાર. તન તો તેરે તિરથ બંદે, મન હૈ ચારો ધામ, કણ કણ મેં શ્રીકૃષ્ણ બસત હૈં, રોમ રોમમેં રામ.

૧૧૯) વાંસળી ઊંચકે બબ્બે હાથ, આંગળીએ પર્વત અધ્ધર કોણ વધારે શક્તિશાળી, ગિરધર કે બંસીધર?

૧૨૦) અક્કલ અટકે ભેજુ છટકે એવો એ અલબેલો છે કપટ ઝપટને ખટપટમાં ભઈ નંબર એનો પેલો છે ઘરનું ખાવું ભાવે નહીંને બીજાનું તફાવે છે શીકા તોડી ગોરસ ઢોળી મોંઘો માલ ઉડાવે છે કોઈ કહે કે ડાહ્યો ડમરો કોઈ કહે અલબેલો છે સત્સંગ મંડળનો શ્યામ સલુણો ગજબ ગુરૂનો ચેલો છે

૧૨૧) કોણ કોને છેતરી ગયું, એ તો શ્રીજીને જ ખબર! છેલ્લે અમે ભેટ્યા, છૂટા પડવા કાળે શ્રીજી, આ રમત માનવી શું સમજી શકે? જુદાઈનો અણસાર તેં કરાવી દીધો, છેલ્લે હસાવી, તું સૌને રડાવી ગયો હવે મનને મનાવવું જ રહ્યું! શ્રદ્ધાંજલિના શબ્દો ઘણા જ ઓછા પડે, પ્રભુ એના આત્માને શાંતિ અર્પે! શાંતિ ઓમ શાંતિ!

૧૨૨) દસ વર્ષના એ માસુમ બાળકે, ભૂખનુદુઃખ સહન નહીં થતાં, દુકાનમાથી પાંઉની ચોરી કરવા, ધીમે રહીને હાથને લાંબો કર્યો, પણ અફસોસ! એ પકડાઈ ગયો. લાકડીથી એને ઢોર માર મારતા, શેઠની લાકડી ટેબલ પર રહેલી, ‘માખણચોર કૃષ્ણ’ની છબીને લાગી અન છબી ઢબ દઈને નીચે પડી. શેઠે અત્યંત સંકોચ અનુભવતા છબીને વારંવાર વંદન કરતાં ફરીથી એના સ્થાને ગોઠવી દીધી. પોલીસમાં ‘પાંઉચોર’ને પકડાવતા જ્યારે પોલીસે એનું નામ પૂછ્યું ત્યારે ધીમા અવાજે તે બોલ્યો ‘કનૈયો’.

૧૨૩) શ્રીજી આવું છું તારે દ્વાર, મને છે પ્રભુ તારા દર્શનની આશ, હું તો માગું છું વૈષ્ણવનો સાથ, મને બોલાવો શ્રીજી તમારી પાસ. મારા પાસે છે શ્રદ્ધાનું નાણું. હું તો સેવા પૂજા કરું ન જાણું. શ્રીજી તમે છો દયાળુ જાણું, હું જાણું આપને જીવનનું નાણું. શ્રીજી પૂરો મારા મનડાની આશા, રાખો દાસને તમારા ચરણની પાસ.

૧૨૪) ચમચી જેટલું મેળવણ દૂધમાં પડે છે, અને દૂધનું દહીંમાં રૂપાંતર થઈ જાય છે. ચપટી જેટલું મીઠું રસોઈમાં પડે છે, અને રસોઈ સ્વાદિષ્ટ બની જાય છે. તેમ આપણા હૃદયમાં ભગવાન પ્રત્યે અલ્પ પણ, પ્રીતિ જામી જાય છે તો આપણા જીવનનો દિદાર ફરી જાય છે. સદાય આનંદ આનંદ વર્ત્યા કરે... ખરેખર ભગવાનમાં પ્રીતિ કરવા જેવી છે. જગતનાં સગાં-સંબંધીઓમાં તો જન્મોજન્માંતરથી પ્રીતિ કરતા આવ્યા છીએ પણ નિષ્ફળતા અને દુઃખ સિવાય કંઈ મળ્યું નથી... આ વખતે તો ભગવાનમાં પ્રિતિ કરવાનો અનુભવ તો કરી જુઓ...ખરેખર કરશો તો ન્યાલ થઈ જશો...

૧૨૫) સડક પરથી નીકળતા રહે છે વરઘોટા અને સ્મશાનયાત્રા અને છતાં સડકને નથી હોતો કોઈ હરખ કે શોક, જીભ પર આવતું કહે છે ઘી અને પાણી અને છતાં ઘીથી જીભ નથી બનતી ચીકણી કે પાણીથી કાયમ રહેતી ભીની. ટપાલપેટીમાં આવતી રહે છે ટપાલો વિવાહની અને મરણની અને છતાં ટપાલપેટ અલિપ્ત રહે છે આનંદથી અને ઉદ્વેગથી, તેમ આપણે સુખ આવે તો વિસ્મિત ન બનવું, દુઃખ આવે તો દીન ન બનવું. ભગવાન રાખે તેમ રહેવું, દેખાડે તે જોવું.

૧૨૬) રાત્રે સૂવા માટે પથારી સજાવવામાં જ આપણી જો આખી રાત પૂરી થઈ જતી હોય તો પછી સૂવાનું ક્યારે? સંસારને ઠીકઠાક કરવામાં જ જો જીવન પૂરું થઈ જતું હોય તો પછી સત્સંગ કરવાનો ક્યારે? સંસારમાં રહ્યા હોઈએ એટલે વ્યાવહારિક જવાબદારી નિભાવવી જોઈએ તે જેમ જરૂરી છે તેમ જ અરે! તે કરતાંય આ પૃથ્વી પર જે ભગવાને આપણને મનુષ્યજન્મ ભગવાનને ભજવા માટે આપ્યો છે તેને આપણે કેમ ભૂલી શકીએ? તે પણ એક સૌથી મોટી જવાબદારી જ સમજવી જોઈએ અને સત્સંગ કરીને લખચોરાશીના ફેરામાંથી છૂટીને ભગવાનનું ધામ આપણને મળી શકે તેવી પાત્રતા કેળવવી જોઈએ.

૧૨૭) દર્પણ વિના જો આપણને આપણું પ્રતિબિંબ નથી જ દેખાતું, તો સદગુરુ વિના આપણને પરમાત્માની ઓળખાણ પણ ક્યાં થાય છે? હે ગુરુદેવ! આપને મારા અનંત નમસ્કાર! કારણ કે અમે આપના દ્વારા જ પ્રભુ સુધી પહોંચી શક્યા છીએ.

૧૨૮) લીલોછમ દેખાતો બગીચો તેની ભીતરમાં ધરબાયેલા પાણીની જાહેરાત કરે છે, બસ, એવી જ રીતે જ્યાં ક્યાંય શુભ અને સુંદર બને છે કે દેખાય છે, એ નરી આંખે ન દેખાતી પ્રભુકૃપાની ખૂબીપૂર્વકની જાહેરાત છે.

૧૨૯) સુખમાં જે સન્મતિ રાખે છે અને દુઃખને જે પ્રસન્નતાપૂર્વક સમ્મતિથી જીરવે છે, તેને માટે આ જગતનું એકપણ પરિબળ ત્રાસદાયક બનતું નથી.

૧૩૦) આપણે પોતે આપણી જન્મતારીખ નથી નોંધાવી શકતા, આપણે પોતે આપણી મૃત્યુતારીખ નથી નોંધાવી શકતા, તો અભિમાન શાનું કરીએ છીએ?

૧૩૧) જેની પાસે માત્ર વયની જ પુખ્તતા હોય છે, પરંતુ વિચારની પુખ્તતા હોતી નથી, એ વ્યક્તિને મળતી તમામ પ્રકારની ભૌતિક અનુકૂળતાઓ એના સર્વતોમુખી પતનને નોતર્યા વિના નથી રહેતી.

૧૩૨) જે પીડા વેઠી શકે છે, એ જ પુરસ્કાર પામી શકે છે, જે વાંસ પોતાનામાં કાણાં વીંધાવા તૈયાર થાય છે તે જ વાંસળી બની શકે છે. જે બીજાને સાંભળી શકે છે એ જ પોતાની જાતને સંભાળી શકે છે.

૧૩૩) જેનું ચઢાણ ઉતાવળું હોય છે, એનું ઉતારાણ બહુ ભયંકર બની રહે છે. જેનો આવેશ પ્રચંડ હોય છે, તેનું પતન જાલિમ હોય છે, જેની જીભ કડવી હોય છે, તેની જીત અતિ ખતરનાક હોય છે.

૧૩૪) કોધમાં સૌમ્યભાષા બોલી શકાતી નથી અને સૌમ્ય ભાષા બોલવા જાગૃત રહેનારથી કોધ થઈ શકતો નથી. એ જ રીતે ધીમી ગતિએ કોધ થઈ શકતો નથી અને કોધમાં ભાષા ધીમી રહી શકતી નથી.

૧૩૫) એ જીવો ઉત્તમ છે કે જેઓ સામી વ્યક્તિને સુખી કરીને રાજી થાય છે. એ જીવો મધ્યમ છે કે જેઓ સામી વ્યક્તિને સુખી જોઈને રાજી થાય છે. એ જીવો અધમ છે કે જેઓ સામી વ્યક્તિને દુઃખી જોઈને રાજી થાય છે. પરંતુ એ જીવો તો અધમમાં અધમ છે કે જેઓ સામી વ્યક્તિને દુઃખી કરીને રાજી થાય છે.

૧૩૬) આપણે જેને દુઃખ, તકલીફ, વિઘ્ન, કષ્ટ કે અણધાર્યા ઉપાધિકારક સંજોગ માનીએ છીએ તે, બની શકે કે કુદરતે આપણને વધુ શાણા, વધુ નમ્ર, વધુ સહૃદયી અને વધુ ઇશ્વરનિષ્ઠ બનાવવા માટે આપેલ વિરલ અનુભવ હોય!

૧૩૭) પ્રભુ ‘સાચા’ લાગે અને ‘સારા’ લાગે ત્યારથી નહિ, પરંતુ પ્રભુ ‘મારા’ લાગે ત્યારથી જ આપણા ‘સ્વધર્મ’ ની શરૂઆત થાય છે. તેથી આપણે આપણાં માની લીધેલા ‘મારા’ ને ધીમે ધીમે આજથી જ થોડાક આધા કરશું ત્યારે જ પ્રભુને માટે ‘મારા’ તરિકિની જગ્યા આપોઆપ થવા માંડશે.

૧૩૮) જેના હાથમાં સાકર હોય એની સામે દૂધ ધરવામાં વાંધો નથી, પરંતુ જેના હાથમાં ફટકડી હોય એની સામે....? આપણા જીવનને પવિત્ર કરે એનો સંગ કરવામાં વાંધો નથી પરંતુ આપણા જીવનની પવિત્રતા રફેરફે કરી નાખે તેનો સંગ કરવાનું જોખમ ક્યારેય ઉઠાવવું નહિ.

૧૩૯) આપણી પાસે ‘કાંઈ’ ન હોય એ કદાચ આપણી જિંદગીની દરિદ્રતા છે, પરંતુ આપણું ‘કોઈ’ ન હોય એ તો આપણા હૃદયની દરિદ્રતા છે. જિંદગીની દરિદ્રતાને કદાચ જીરવી જવાય, પરંતુ હૃદયની દરિદ્રતાને કેમ કરીને નિભાવાય?

૧૪૦) ભૂતકાળની વધુ પડતી યાદ એટલું જ સૂચવે છે કે આપણે ‘વર્તમાન’ નબળો છે. ભવિષ્યની વધુ પડતી ચિંતા એટલું જ સૂચવે છે કે આપણું ‘વર્તન’ નબળું છે. ‘વર્તન’ ને સુધારીને ‘વર્તમાન’ને મજબૂત બનાવીશું તો ‘ભુત’ કે ‘ભવિષ્ય’ કોઈ ડખલ નહિ પહોંચાડે.

૧૪૧) આપણને મળીને સામો માણસ સુખી થાય જ, પ્રસન્ન થાય જ, એવી આપણી ‘ગુડવિલ’ (Goodwill) ન હોય, તો ય આપણને મળીને સામો માણસ દુઃખી તો ન જ થાય, એવી અને એટલી તો આપણી ‘ગુડવિલ’ ખરી કે નહિ?

૧૪૨) ધર્મ પહેલા કાયામાં પ્રવેશે, પછી વચનમાં અને પછી મનમાં. તેથી જ પહેલા કીર્તન અને ભજન પછી રટણ અને સ્મરણ અને પછી અજપાજપ અને એથી ય પછી આત્મનિવેદન. પાપનું એથી તદ્દન ઊલટું છે. પાપ પહેલા મનમાં ઊગે, પછી વાણીથી પોકારે અને અંતે ક્રિયા દ્વારા કાયાને સંડોવે.

૧૪૩) મને મળેલું બધું યે હું જ ભોગવું - આ છે 'ભોગ' વૃત્તિ. મને મળેલામાંથી થોડું બીજાને ય આપું - આ છે 'ભાગ' વૃત્તિ. મારું બધું યે બીજાને આપી દઉં - આ છે 'ત્યાગ' વૃત્તિ અને મારું હું યે ન ભોગવું અને બીજાને ય ન ભોગવવા દઉં - આ છે 'અભાગિયા' વૃત્તિ.

૧૪૪) પોતાની બુદ્ધિના જોરે સામી વ્યક્તિને જે 'શીશામાં ઉતારે' - એ છે 'બુદ્ધિજીવી'. દલીલબાજીમાં વ્યસ્ત રહીને જે સામી વ્યક્તિની 'બોલતી બંધ કરે' તે છે 'બુદ્ધિવાદી' અને બુદ્ધિની શાલિનતા એટલે કે સદુપયોગ દ્વારા જે અન્યના જીવનને પ્રસન્ન કરી શકે તે છે 'બુદ્ધિશાળી'.

૧૪૫) સંખ્યાબંધ દોષ અને ઉણપની હાજરી મારામાં અનુભવવા છતાં હું મારી જાતને ચાહી શકું છું, તો પછી બે-ચાર દોષના દર્શને સામી વ્યક્તિને ધિક્કારવાની મારી લાયકાત કેટલી? 'કમી' ક્યાં છે? 'દોષમાં કે દષ્ટિમાં'?

૧૪૬) જરૂરિયાતો તો ગરીબની પણ પૂરી થઈ જવાની પૂરેપૂરી શક્યતા હોય છે, જ્યારે ઈચ્છા તો કરોડપતિની પણ અધૂરી જ રહી જાય એની અનન્ય સંભાવના અચૂક હોય છે. સાવધાન! તેથી ઈચ્છાની મર્યાદા સમજ લેવાની સૌ પ્રથમ જરૂરિયાત હોય છે.

૧૪૭) નાસીપાસ ન થાઓ. ઘણીવાર જૂડાની છેલ્લી ચાવી જ તાળું ખોલી આપે છે. જીવનની ચોપાટમાં છેલ્લા દાવનો પાસો જ ઘણીવાર પાકો તોડ અપાવે છે.

૧૪૮) આજથી ન બોલે તેને બોલાવશો. ન આવે તેને ઘેર તમે જાઓ. રિસાયા હોય તેને રીઝવશો, કારણકે જગત લેણદાર છે ને આપણે એના કરજદાર.

૧૪૯) જિંદગીનું સાચું સુખ એટલે - નિરાંતે જમી શકો, નિરાંતે બેસી શકો, નિરાંતે હસી શકો અને નિરાંતે ઊંઘી શકો.

૧૫૦) થયું થઈ જાય છે અને રહ્યું રહી જાય છે, તેથી અર્પણ કરવા લાયક 'પત્ર-પુષ્પ' ના હોય તો માનસી સંકલ્પને આઘો ઠેલતા નહિ કારણ કે તમે પોતે જ પૂરતા છો. વિનમ્ર થઈને પ્રણામ કરો અને સમર્પિત થઈ જાઓ.

૧૫૧) પાંચ યમ અને પાંચ નિયમો એ શિવાલયના દસ પગથિયાં છે, આસન એ નંદી છે, પ્રાણાયામ એ હનુમાનજી છે, પ્રત્યાહાર એ કાચબો છે, ધારણા એ ગણેશજી છે, ધ્યાન એ જલધારા છે અને સમાધિ એ શિવજી છે, આમ શિવાલય અષ્ટાંગ યોગરૂપ છે.

૧૫૨) પ્રવૃત્તિ આપણને ગમે કે ન ગમે, પણ આપણી વૃત્તિને તો શુદ્ધ કરે જ. સમૃદ્ધિ આપણને મળે કે ન મળે, પણ આપણાં ખંત અને ધ્યેયને તો ગતિ આપે જ. ભગવાન આપણને ભાવે કે ન ભાવે, પણ ભગવાન તો આપણને નભાવે જ.

૧૫૩) સત્ય જેવું મધુર કાંઈ નથી સંસારમાં, કડવી તો આપણી જીભ હોય છે. હેતુ જેવું હૂંફાળું કાંઈ નથી સંસારમાં, અતડાપણું તો આપણાં અભિમાનમાં હોય છે. સેવા જેવું આશીર્વાદાત્મક બીજું કાંઈ નથી સંસારમાં, નગુણાપણું આપણી ઓછપમાં હોય છે.

૧૫૪) લેણદેણમાં પ્રગટ થતો સ્નેહ એટલે વ્યવહાર. વાણીમાં પ્રગટ થતો સ્નેહ એટલે સ્તુતિ. ક્રિયામાં પ્રગટ થતો સ્નેહ એટલે સેવા. અને હૃદયમાં પ્રગટ થતો સ્નેહ એટલે શરણાગતિ.

૧૫૫) મુખ એ શરીરરૂપી મહેલનો દરવાજો છે. દરવાજા પર મૂકેલો દીવો અંદર ને બહાર બંને બાજુ પ્રકાશ પાથરે છે તેમ, જેના મુખ રૂપી દરવાજો

રામનામ રૂપી દીવો હોય તેને અંદર ને બહાર બંને જ અજવાળાં જ થાય.

૧૫૬) શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ એ ભક્તિના મૂળભૂત પાયા છે. શ્રદ્ધાની દૃઢતા વગર ભક્તિ જામતી નથી અને ભક્તિના મૂળ ઊંડા ધરબાય તે અર્થે નામજપ જેવું અમોઘ સાધન અન્ય કોઈ નથી. પરંતુ એની શરૂઆત તો સત્સંગથી જ થઈ શકે.

૧૫૭) શબ્દની તાકાત અપાર હોય છે. શબ્દનો એકાદ ચમકારો વ્યક્તિનું જીવન પરિવર્તન કરી શકે છે. શબ્દ એ સંજીવની છે, મા સરસ્વતીનું ધીંગુ ધાવણ છે, સંસ્કૃતિરક્ષક પારસમણિ છે.

૧૫૮) ખુશી દેજે જમાનાને મને હરદમ રુદન દેજે, અવરને આપજે ગુલશન, મને વેરાન વન દેજે.

જમાનાનાં બધાં પુણ્યો જમાનાને મુબારક હો, હું પરખું પાપને મારા એવા બસ નયન દેજે.

૧૫૯) ઓરડામાં એકાદ ચિત્ર હોય પૂરતું છે.

જીવનમાં એક સરસ મિત્ર હોય પૂરતું છે.

મિલાવ હાથ ભલે સાવ મેલોઘેલો છે,

હૃદયથી આદમી પવિત્ર હોય પૂરતું છે.

૧૬૦) સદાય કરે સૌભાગ્ય આપને તીલક ચંદન,

પહોંચે સુવાસ આપની સર્વ સ્વજનો ને,

ઉત્તમ ઉપજે વીચારો કરીને મનોમંથન,

રહે આંખે અંજલિયલું સફળતાનું અંજન,

આપના ગાલે પડતું રહે આનંદનું ખંજન,

રહો સલામત આપ અને આપના સ્વજન,

જીવનમાં હમેશાં મળતું રહે મનોરંજન,

વરસાવે આશિષ આપ પર રઘુનંદન,

આપના પ્રેમ બદલ સૌને અમારા વંદન,

અમારા આપને નુતન વર્ષાભિનંદન

૧૬૧) ચન્દનની મહેક, રેશમનો હાર, દિલ ની ઉમંગ, તમારો પ્યાર, ફૂલોની ખુશબૂ ફટકડાઓની ફૂહાર, મુબારક તમને દિવાલીનો આ ત્યોહાર.

૧૬૨) માની મમતાનું એક બિંદુ અમૃતના સમુદ્ર કરતાં વધારે મીઠું હોય છે.

માનાં બલિદાનોનો બદલો કોઈપણ પુત્ર આપી શકતો નથી,

ભલે તે ભૂમંડળનો સ્વામી કેમ ન હોય ?

માતાનું હૃદય બાળની પાઠશાળા છે.

માતા બાળકની શિક્ષા, દીક્ષા અને સંસ્કારની ગુફા છે.

એક માતા સો શિક્ષકોની ગરજ સારે છે.

માતૃપ્રેમ ભાઈ-બહેનોને એક કરવા માટેની શક્તિ છે.

૧૬૩) “મમ્મી” પહેલા આંસુ આવતાને તું યાદ આવતી, આજે તું યાદ આવે છે ને આંસુ આવે છે.

“મમ્મી” તારી વિદાયને સાત વર્ષ પુરા થઈ ગયા, હે ઈશ્વર અમારા

અંતરની પ્રાર્થના છે કે, જન્મો-જન્માંતર અમો તારાજ સંતાન બનીયે.

“મમ્મી” તારો લાગણીશીલ સ્વભાવ, કુટુંબ પ્રત્યેની ઉચ્ચ ભાવના,

સહનશીલતા, વ્યવહારકુશળતા હર હંમેશા અમારા સ્મરણમાં રહેશે.

પરમ કૃપાળુ શ્રીપરમાત્મા અમારી બહાલી મમ્મીનો દિવ્ય જ્યોત

આત્માને પરમ શાન્તિ આપજો એ જ અમારી પ્રાર્થના છે.

૧૬૪) અમે તેમને ‘બા’ કહેતા. બા નખશિખ સૌજન્ય મૂર્તિ! એવાં તો પ્રેમાળ!

વર્ષો વીતી ગયાં બા નાં સ્વર્ગવાસને, પરંતુ આજેય તેમની સ્મૃતિ આંખો ભીની કરે છે. અત્યારે ઘડીભર મારી આ પ્રૌઢાવસ્થા પીગળી જાય છે અને તેમાંથી બાળપણ ખડું થાય છે. અતીતનાં દશ્યો ! સમજ-અણસમજ વચ્ચે પલતું બાળપણ અને એ બાળપણને પોષતો, અનરાધાર વરસતો માતૃ પ્રેમ! બાનાં જતનથી જીવનની પાંખડીઓ પાંગરવા લાગી. બાએ જીવનની સૂરીલી સરગમના સ્વરોની પિછાણ કરાવી!

બાનો સ્પર્શ : પ્રેમની પવિત્ર કોમળતા!
બાનું સ્મિત : અસ્ખલિત વહેતી સ્નેહ-સરવાણી!
બાની વાણી : માનવ-સંસ્કારની અભિવ્યક્તિ!
બાનું સાન્નિધ્ય : મેં નિર્મોહ સંબંધની ઉષ્મા જાણી!
અને બાનો ખોળો : મેં સંસારમાં દુર્લભ હુંકાળી સુરક્ષા માણી!
એ સ્પર્શ! સ્મિત! વાણી! એ સાન્નિધ્ય! એ ખોળો! તેને સહારે મારું બાળપણ પોષાયું! અને તે થકી મારું જીવન-ઘડતર પણ થયું! બા! તમારાં કેટ-કેટલાં ઉપકાર! કૃતજ્ઞતાથી, ભક્તિભાવથી શત્રુ શત્રુ વંદન !

૧૬૫) આ નૂતનવર્ષ આપને, આપના પરિવાર, સ્વજન અને મિત્રોને દરેક રીતે સુખદાયી, મંગલમય, આનંદિત, ફળદાયી અને દીર્ઘકાલિન સ્વાસ્થ્યપૂર્ણ નિવડે તેવી હૃદયપૂર્વકની શુભ કામનાઓ પાઠવીએ છીએ.

૧૬૬) ચમચી જેટલું મેળવણ દૂધમાં પડે છે, અને દૂધનું દહીંમાં રૂપાંતર થઈ જાય છે. ચપટી જેટલું મીઠું રસોઈમાં પડે છે, અને રસોઈ સ્વાદિષ્ટ બની જાય છે. તેમ આપણા હૃદયમાં ભગવાન પ્રત્યે અલ્પ પણ, પ્રીતિ જામી જાય છે તો આપણા જીવનનો દિદાર ફરી જાય છે. સદાય આનંદ આનંદ વર્ત્યા કરે... ખરેખર ભગવાનમાં પ્રીતિ કરવા જેવી છે. જગતનાં સગાં-સંબંધીઓમાં તો જન્મોજન્માંતરથી પ્રીતિ કરતા આવ્યા છીએ પણ નિષ્કળતા અને દુઃખ સિવાય કંઈ મળ્યું નથી... આ વખતે તો ભગવાનમાં પ્રીતિ કરવાનો અનુભવ તો કરી જુઓ...ખરેખર કરશો તો ન્યાલ થઈ જશે...

૧૬૭) ભૂખ લાગે ત્યારે ખાવું એ પ્રકૃતિ છે. ભૂખ કરતા વધારે ખાવું એ વિકૃતિ છે. ભુખ્યાને ખવડાવીને ખાવું એ સંસ્કૃતિ છે. ઉત્પાદનનું સાધન દઈને ભુખ્યા માટે અન્નની કાયમી વ્યવસ્થા કરવી એ ક્રાંતિ છે.

૧૬૮) જિંદગીનું સાચું સુખ એટલે - નિરાંતે જમી શકો, નિરાંતે બેસી શકો, નિરાંતે હસી શકો અને નિરાંતે ઊંઘી શકો.

૧૬૯) એ તો કૃષ્ણ કનૈયો છે, જે સૌ ના હૃદયે બેઠો છે. વૈકુંઠ માં તે બિરાજે છે, ને બધે પણ તે બેઠો છે સે સર્વ શક્તિમાન છે, તે સર્વ વ્યાપી છે બધે તેની કીર્તિ છે, સર્વ શક્તિ તેની છે સર્વ સંપત્તિ તેની છે, તે સર્વ જ્ઞાની છે તે પૂર્ણ વૈરાગી છે, સર્વથી તે સુંદર છે તે ત્રિગુણાતીત છે, તે માયાથી પર છે જે તેને શરણે જાય છે, તે માયાથી છૂટે છે. ‘સ્કંદ’ આ કહે છે, જે ગીતામાં કહેલું છે.

૧૭૦) છાને ખુણે રડી લઈશું, જ્યારે આવશે તમારી યાદ, જ્યાં કુદરત અમારી રૂઠે, ત્યાં કોને કરવી ફરિયાદ, દિલ હજી માનતું નથી કે, તમો અમારી વચ્ચે નથી. પ્રભુ આપના દિવ્ય આત્માને શાંતિ અર્પે એ જ પ્રાર્થના.

૧૭૧) ભુખ લાગે ત્યારે ખાવું તે પ્રકૃતિ, ભૂખ ન લાગી હોય તોય ખાવું તે વિકૃતિ અને ભૂખ્યા રહીને બીજાને ખવડાવવું તે સંસ્કૃતિ.. પ્રસાદ એટલે શું? - પ્ર - એટલે પ્રભુ, સા - એટલે સાક્ષાત, દ - એટલે દર્શન. માટે જે આરોગવાથી પ્રભુના સાક્ષાત દર્શન થાય તે સાચો પ્રસાદ અને પ્રસાદ આરોગી વેળાએ હૃદયમાં પ્રભુના મુખારવિંદની ઝાંખી થાય તે મહાપ્રસાદ.

કોણ કહે છે “સંગ એવો રંગ”! માણસ “શિયાળ” સાથે નથી રહેતો તોયે “લૂચ્યો” છે, માણસ “વાઘ” સાથે નથી રહેતો તોય “ફૂર” છે, અને માણસ “કુતરા” સાથે રહે છે તોયે “વફાદાર” નથી... “માણસને પ્રેમ કરો વસ્તુને નહીં, વસ્તુને વાપરો માણસને નહીં”.

૧૭૨) તમે એવું જીવન જીવી ગયાં, એટલે ગયાં પછી પણ ભૂલાતાં નથી. સદ્ગુણો તમારાં યાદ આવે છે, અને આંખમાં આસું સુકાતા નથી. માતા પિતા સૌને મળે છે, આપ જેવા માતા નસીબદારને મળે છે. જેમના મૃત્યુના ઘા, ક્યારેય રૂઝાતા નથી, છેવટે પ્રભુ પાસે એક જ પ્રાર્થના, જ્યારે મળે મનુષ્ય અવતાર, માતા તરીકે બસ તમે જ મળો. જેમની છત્ર - છાયામાં, સંતાનો ક્યારેય મુઝાંતા નથી.

૧૭૩) જીવન મળવું એ પૂણ્યની વાત છે. મૃત્યુ મળવું એ સમયની વાત છે. પરંતુ મૃત્યુ પછી પણ.... સૌ કોઈના હૃદયમાં જીવંત રહેવું એ જિંદગીમાં કરેલાં સત્કર્મોની વાત છે.

૧૭૪) સમય તો વહેતા પાણી સમાન છે. તમારી અણધારી વિદાયને આજકાલ કરતાં વર્ષો વિતી ગયાં પણ આજના દિવસે પણ અમારા સ્મૃતિપટલ પર તમારી છબી સદાય આંખોમાં વસેલી છે. તમારો દિવ્ય આત્મા જ્યાં પણ વિચરતો હોય ત્યાં પરમકૃપાળુ પરમાત્મા આપને ચિર શાંતિ આપે એવી પ્રભુ પાસે પ્રાર્થના....

૧૭૫) જીન્દગી જીવવાની ૨ જ રીત હોય છે. કોઈ એક ખૂણામાં બેસીને રડી લેવું અથવા તો દુનીયાનાં બધે ખૂણે લડી લેવું.

૧૭૬) જીન્દગી હસાવે ત્યારે સમજવું કે સારા કર્મોનું ફળ મળ્યું છે અને જીન્દગી રડાવે ત્યારે સમજવું કે સારા કર્મો કરવાનો સમય આવ્યો છે.

૧૭૭) પૈસા માટે તો બધા પરસેવો પાડે છે!!! પર-સેવા માટે પરસેવો ના પડાય?

૧૭૮) કશું ના હોય ત્યારે “અભાવ” નડે છે, થોડું જ હોય ત્યારે “ભાવ” નડે છે, જીવન નું આ એક કડવું સત્ય છે, બધું જ હોય ને ત્યારે “સ્વભાવ” નડે છે.

૧૭૯) કોઈ પણ કરે ફળની અપેક્ષા વિના, કોઈ પણ વિધિની અપેક્ષા વિના કેવળ સ્નેહને લીધે જ પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્ત શ્રીકૃષ્ણની ભક્તિ કરે છે. આવી રીતે ભક્તિ કરવાથી તેમને શ્રીપૂર્ણપુરુષોત્તમની પ્રાપ્તિ થાય છે.

૧૮૦) વર્ષની આશા ભરી અને ઉમંગ ભરી શુભ શરૂઆત આપના પરિવાર માટે ફળદાયી નીવડે તેવી ઉરનાં ઉડાણથી પ્રભુને પ્રાર્થના. આ મંગળમય પર્વ નિમ્મીતે આપ સૌએ સેવેલા સુંદર સ્વપ્નો અને સંકલ્પો સફળતાનાં સોપાનો સર કરે એવી શુભેચ્છાઓ.

૧૮૧) ઇશ્વર ના અસ્તિત્વનો કોણ ઈનકાર કરી શકે? પરમાત્મા કદી સાકાર કે નિરાકાર પણ હોઈ શકે. મનુષ્યને તો તેની અનુભૂતિ જ પામવાની છે. સેવા સ્મરણ થકી જ સાચો સ્વીકાર થઈ શકે છે.

૧૮૨) ભક્તિ પ્રવાસ માં હોય તો “યાત્રા” બને છે. ભક્તિ ભોજન માં હોય તો

“પ્રસાદ” બને છે. ભક્તિ ભૂખ માં હોય તો “ઉપવાસ” બને છે અને ભક્તિ ઘર માં હોય તો ઘર “મંદિર” બને છે.

૧૮૩) મારી દીકરી મોટી થઈ ગઈ
જન્મી હતી જ્યારે તે મારા ઘરમાં,
મારી એક મોટી ઈચ્છા પુરી થઈ ગઈ,
ઈચ્છા ઘણી બાકી હતી તેના માટે,
પણ જોત જોતામાં દીકરી મોટી થઈ ગઈ,
બાળપણ તેનું વીતતું ગયું,
અને તે કોલેજ જવા જેવી થઈ ગઈ,
ક્યારે સરકી ગયો સમય હાથમાંથી,
ખબર ના પડી કે દીકરી મોટી થઈ ગઈ,
વિશ્વાસ છે, જ્યારે કહીશ વેવાઈને
મારી દીકરી તમારી ઘરની શોભા થઈ ગઈ,
નહિ છોડતા આ મોકો તમે,
જો દીકરી તમારી હજી કોઈની નથી થઈ ગઈ,
વિતાવજો સમય સાથે, નહીં તો ખબર નહિ પડે કે,
ક્યારે દીકરી મોટી થઈ ગઈ.

૧૮૪) ધન (લક્ષ્મી) સંપત્તિને મેં પૂછ્યું - “તારી તાકાત કેટલી ?” કેટલી ?
એણે મને પર્વતનું શિખર દેખાડ્યું અને સાથોસાથ ખાઈ પણ બતાવી!
હું એના સંદેશાને સમજી ગયો. સદુપયોગ કરતાં આવડે તો શિખર અને
દુરુપયોગ કરો તો ખાઈ!

૧૮૫) હે પ્રભુ, એટલું કર કે તું પ્રસન્ન થા એવા હું સત્કર્મો કરું અને તારા
ચરણોમાં જ શરણાગતિ હોય એવી સ્થિતિમાં જ રહી શકું. સાચી વાતનો
સ્વીકાર, સ્વભાવ મિલનસાર રાખી, ઉપકારનો આભાર માનું, દરેકનો
હિત કરવાનો નિર્ધાર રાખું. ઈશ્વર પ્રસન્ન થાય તેવી કાળજી રાખીને
આપણે નાનું એવું કામ ખાસ કરી એ આપણી જ અંતર આપણી
તપાસ કરીયે. સરળ અને સરસ જીવન જીવી શકીએ એવી નૂતન વર્ષની
શુભકામના સાથે....

૧૮૬) “માં” ઘરનું ગૌરવ તો “પિતા” ઘરનું અસ્તિત્વ
“માં” ની પાસે અશ્રુની ધારા તો “પિતા” પાસે સંયમ
બે સમય નું ભોજન “માં” બનાવે
પણ જીવનભર ના ભોજન ની વ્યવસ્થા “પિતા” કરે
“પિતા” ને આપણે સહજ ભૂલી જઈએ
ક્યારેક જો ઠોકર લાગે કે વાગે છે તો
આપના મોમાં થી “ઓહ માં” એમ જ નીકળે
પણ રસ્તો પાર કરતાં ટૂંક પાસે આવીને બ્રેક મારે તો
આપણા મોમાંથી “ઓહ બાપરે” નીકળી જાય
કેમ કે નાના નાના સંકટો માટે “માતા”
પણ મોટા સંકટો આવેછે ત્યારે “પિતા” જ યાદ આવે
“પિતા” એક ઘટાદાર વૃક્ષ છે જેની શિતલ છાયા મા
આખો પરિવાર સુખેથી રહે છે.

૧૮૭) પ્રેમ...

સવાર માં ઉઠી ને આખો ખોલતા પહેલા કોઈનો ચહેરો જોવાની ઈચ્છા થાય એ
પ્રેમ છે... મંદિર માં ભગવાન ના દર્શન કરતી વખતે પાસે કોઈ ઉભું છે એવો
આભાસ થાય એ પ્રેમ છે... આખા દિવસ નો થાક જેની સાથે બેસવાથી માત્ર
કલ્પના થી જ દુર થઈ જાય એ પ્રેમ છે...

માથું ખોડા માં મુકીને લાગે કે મન હળવું થઈ ગયું એ પ્રેમ છે...
લાખ પ્રયત્નો છતાં જેને નફરત ના કરી શકો ભૂલી ના શકો એ પ્રેમ છે...
આ વાંચતી વખતે જેનો ચહેરો નજર સામે દેખાય તેની સાથે પ્રેમ છે.
તમને જીવનમાં જેટલા પણ લોકો મળે એમની સાથે પ્રેમ થી વર્તો.
કારણકે...! જ્યારે કોઈ તમને પૂછે કે “શું તમે પ્રેમ મા છો?”
ત્યારે તમે ગર્વ થી કહી શકો કે...
“હું પ્રેમ મા નથી પણ પ્રેમ મારામાં છે”

૧૮૮) આત્મકલ્યાણ માટેના આરાધના યોગો આત્મસાત કરવાનો ભાવ પ્રગટે,
ત્યારે આપણી ગતિ કાચબાની હરગિજ ન થવી જોઈએ. કાચબાની
ગતિ એવી નહિવત હોય છે કે ચાલ્યો થા ના ચાલ્યો એજ ખબર ન પડે.
એમ ઘણીવાર સમજદાર વ્યક્તિની ધર્મસાધના એવી મંદ ગતિની હોય
કે એ આરાધના કરે છે યા નહિ એજ ખબર ન પડે.

૧૮૯) પિતા એ ભરપુર સ્નેહનું એક ઘટાદાર વૃક્ષ છે.
જેની શીતલ છાયામાં આખો પરિવાર સુખેથી રહે છે.
જ્યારે જેના અસ્ખલિત પ્રેમને ક્યારેય
કોઈ પાનખર નડે નહીં તેનું નામ મા.
એવા અમારા પરમ પૂજ્ય માતાપિતાને
કોટિ કોટિ વંદન

૧૯૦) અરરરર! બાલુડા બાપલા તમે જનની તો હવે સ્વર્ગમાં ગઈ.
તમ પિતા સદા વાલ રાખશે, પણ ન માતની ખોટ પૂરશે,
દિવસ બે દયા સર્વ આપણશે, પણ છતાં ન એ કોઈનાં તમે, સમજશો નહીં શું
થઈ ગયું, રમકડું ક્યું હાથથી ગયું,
નહીં નહીં મળે માં ગઈ ફરી, જગત માં બીજી માં બને નહીં,
રઝળતા હવે એકલાં ફરો, અનાથના હે નાથ તમ રક્ષા કરો. અરરર... બાલુડા
બાપલા હવે જનની.

૧૯૧) શ્રદ્ધ મૂલે સ્થિતો બ્રહ્મા શ્રદ્ધમધ્યેતુ કેશવ: ।
સર્વ દેવો: સ્થિતા દેહં સર્વ દેવમયી હિ ગૌ: ॥
અર્થ :- ગાય નાં સર્ગિણી જડમાં બ્રહ્મા, સર્ગિણાં મધ્યમાં વિષ્ણુ અને દેહ
માં બધાજ દેવી દેવતાઓ વિદ્યમાન છે. અતઃ ગાયને ગૌગ્રાસ
ખવડાવાથી બધા દેવી દેવતાઓ ને મળે છે, અને બધા દેવી દેવતાઓ
ના દર્શન તથા પૂજન નું ફળ મળે છે.

૧૯૨) દેવોનું દેવત્વ તમે છો, સાત્વિકોનું સત્ત્વ તમે છો,
ચંદ્ર સૂર્યનું તેજ તમે છો, તપસ્વીઓની સિદ્ધિ તમે છો,
બુદ્ધિમાનની બુદ્ધિ તમે છો, જ્ઞાન જ્યોત પ્રગટાવે નામ,
સ્નાન સરિતા ગંગાજી છો, પાન પવિત્રા યમુનાજી છો,
ભગવદ્ ગીતાના ગાનાર , શ્રી કૃષ્ણ: શરણં મમ્,
ભક્તો માટે ભયનાશક છો, દુષ્ટો માટે ભયકારક છો,
ભાવિક જનના હૃદયમાં વિરામ, નિરાધારના આશ્રય સ્થાન,
પુણ્યાત્માના પોષક છો, ને દુરાત્માના શોષક છો,
સંતજનોના રક્ષક છો, શ્રી કૃષ્ણ: શરણં મમ્,
રચી રૂડી ભગવદ્ગીતા, દિવ્યજ્ઞાનની રસસરિતા,
જનજીવન મંગલકર્તા, દુષ્ટજનોના છો મહાકાળ,
ક્ષત્રિ ધર્મનું કરી સન્માન, ધર્મનું સૌને કરાવ્યું ભાન,
સર્વ જીવો છે તમને સમાન, છતાં કરો ભક્તનું માન,
મનોકામના કીધી પૂરણ, શ્રી કૃષ્ણ: શરણં મમ્.

૧૯૩) સ્મરણને સથવારે

કશેક અટકૂં છું તો ઈશારો આપે છે કોઈ,
કશેક ભટકૂં છું તો સાથ આપે છે કોઈ.
ઈચ્છા ઓ એક પછી એક વધતી રહે છે,
દર વખતે ઠોકર પછી હાથ આપે છે કોઈ.
આભને આંબવા હાથ ઉઠાવું છું ક્યારેક તો,
આભને થોડુંક નીચે કરી આપે છે કોઈ
હે “પિતા શ્રી”

તમારૂં જ શરીર છે આ અને આત્માય,
તમે જે આપી શકો, ક્યાં આપી શકે છે કોઈ ?

૧૯૪) -: અમૃત ધિન્દુ :-

લેવામાં જે સુખ મળે છે તે ક્ષણિક હોય છે. દાન આપવાથી પ્રાપ્ત થનાર સુખ જ જીવનભર જળવાઈ રહે છે.
લક્ષ્યની સિધ્ધિ અન્યાય અને અનીતિથી નહિ પણ સત્ય અને ધર્મથી જ થઈ શકે છે.
દાની, જ્ઞાની, ત્યાગી અને વૈરાગી એ સૌની પાછળ નમ્રતા રહેલી છે. પોતાના મનગમતા કામને તો મોટામાં મોટો મૂર્ખ પણ પાર પાડી શકે, પરંતુ જે દરેક કામને મનગમતું બનાવી શકે તે બુદ્ધિશાળી છે.
વિદ્યાદાન અન્નદાનથી ચડિયાતું છે, અન્નથી ક્ષણિક તૃપ્તિ થાય છે, જ્યારે વિદ્યાથી જિંદગીભરની તૃપ્તિ થઈ જાય છે.
જેમાંથી મમતા અને અભિમાન ચાલ્યાં ગયાં છે તેને સદાય શાંતિજ છે. સંતોષી માણસ ધનવાન છે, પછી ભલે તે ભૂખ્યો કે વસ્ત્રહીન હોય, પરંતુ તૃષ્ણાવાળો માનવી ભિખારી છે, પછી ભલે તે આખી દુનિયાનો માલિક હોય.

૧૯૫) દિવાળીના દિપકો, જીવનમાં રોશનીના રંગો ઉમેરે, સાથે નૂતન વર્ષ સર્વેને તન, મન અને ધનની વૃદ્ધિનો ઉમેરો કરનારુ બની રહે તેજ મંગલ કામના.

૧૯૬) “પરિવાર” થી મોટું કોઈ “ધન” નથી.

“પિતા” થી મોટું કોઈ “સલાહકાર” નથી. “માં” ની ઠાયા થી મોટી કોઈ “દુનિયા” નથી.

“ભાઈ” થી સારું કોઈ “ભાગીદાર” નથી. “બહેન” થી મોટી કોઈ “શુભચિંતક” નથી.

“પત્ની” થી મોટી કોઈ “દોસ્ત” નથી.

એટલેજ “પરિવાર” વગર “જીવન” નથી.

૧૯૭) પરિવારમાં -

કાયદો નથી હોતો વ્યવસ્થા હોય છે. સૂચના નહીં પણ સમજણ હોય છે.
કાનૂન નથી હોતો, અનુશાસન હોય છે. ભય નહીં હોતો પણ ભરોસો હોય છે.
શોષણ નથી હોતું, પોષણ હોય છે. આગ્રહ નહીં પણ આદર હોય છે.
સમ્પર્ક નથી હોતું, સમ્બન્ધ હોય છે. અર્પણ નહીં પણ સમર્પણ હોય છે.

૧૯૮) સ્મરણને સથવારે

કશેક અટકૂં છું તો ઈશારો આપે છે કોઈ,
કશેક ભટકૂં છું તો સાથ આપે છે કોઈ.
ઈચ્છા ઓ એક પછી એક વધતી રહે છે,
દર વખતે ઠોકર પછી હાથ આપે છે કોઈ.
આભને આંબવા હાથ ઉઠાવું છું ક્યારેક તો,
આભને થોડુંક નીચે કરી આપે છે કોઈ
હે “માતૃશ્રી”

તમારૂં જ શરીર છે આ અને આત્માય,
તમે જે આપી શકો, ક્યાં આપી શકે છે કોઈ ?

૧૯૯) ભ = ભુમી (Earth)

ગ = ગગન (Sky)

વ = વાયુ (Air)

અ = અગ્નિ (Fire)

ન = નીર (Water)

એટલે જ કહેવાય છે કે, “ભગવાન” વગરનું જીવન વ્યર્થ છે.

૨૦૦) ગમતું હોય તે મળતું નથી, મળે છે તે ગમતું નથી...

ગજબ છે ઝીંદગી ની રમતો, આવે જ્યારે ડ એકા ત્યારે સામે કોઈ રમતું નથી.

૨૦૧) વ્યસન છોડી દો, તો કસરત જ છે.

કોઈને નડો નહીં તો સમાજ સેવા જ છે.

પાપ ના કરો તો, પુણ્ય જ છે.

જેના લીધા છે એને, પાછા આપીદો તો દાન જ છે.

કેટલું સરળ છે ઈશ્વર ‘ને’ માનવું. પરંતુ, કેટલું કઠણ છે ઈશ્વર ‘નું’ માનવું...

૨૦૨) સંબંધના મોતિ પરોવી રાખજો, વિશ્વાસની દોરી મજબુત બનાવી રાખજો, અમે ક્યાં કીધુંકે અમારા જ દોસ્ત બનીને રહો, પણ તમારા દોસ્તો ની યાદીમાં એક નામ અમારું પણ રાખજો.

૨૦૩) નયન મળતા નયન શરમાઈ જશે, મન મળતા મન હરખાઈ જશે, જિંદગી છે તો માં-બાપની સેવા કરી જો જો, સ્વર્ગ શું છે?... તે જીવતા જીવતા સમજી જશે.

૨૦૪) પાનખરમાં વસંત થવું મને ગમે છે. યાદોની વર્ષામાં ભીંજાવું મને ગમે છે, આંખ ભીની તો કાયમ રહે છે, તો પણ કોઈના માટે હસતા રહેવું ગમે છે.

૨૦૫) આંસુ સુકાયા પછી જે મળવા આવે એ સંબંધ છે, ને આંસુ પહેલા મળવા આવે એ પ્રેમ છે.

૨૦૬) દરેક ઘરનું સરનામું તો હોય.. પણ ગમતા સરનામે ઘર બની જાય એ જીવન છે.

૨૦૭) આપનું પાર્થિવ શરીર ભલેને પંચમાભૂતમાં વિલિન થયું, પરંતુ સંસ્મરણોના સ્વપ્ને આપ હંમેશા અમારા હૃદયમાં જીવંત રહેશો. આપનાં હૂંફ, પ્રેમ, લાડ અને સંસ્કારો ક્યારેય વિસરી શકાય તેમ નથી.

૨૦૮) રાહ બતાવ્યાં સાહસના, ખીલી સમૃદ્ધિ ની વસંત, સ્નેહ-સમર્પણ એ મહામાનવના, હરપળ રહેશે જીવંત

૨૦૯) તમારૂં ચેતન સ્વપ્ન અમારા અંતઃકરણમાં રહીને અમને જીવન યાત્રામાં માર્ગદર્શન આપતું રહે છે. તમે સતત અમારી સાથે, અમારા હૃદયમાં... નિત્ય સ્મરણમાં! અને આપનું સ્મરણ એ જ પરમાત્માનું સ્તવન!

૨૧૦) જીવન એવું જીવ્યા કે જોનારા જોયાકરે, કર્મ સદાય એવા કર્યા કે સૌના હૈયામાં ગુંજ્યા કરે, રડી પડી છે આંખો અમારી જોઈ તસ્વીર તમાર... જીવન એવું જીવ્યા કે મૃત્યુ પણ શરમાઈ ગયું, ભગવાન તેમના દિવ્ય આત્માને પરમ શાંતિ આપે એજ પ્રાર્થના.

૨૧૧) મળ્યો છે ડૂડો માનવ દેહ, તો આનંદ મંગલ કરતો જા... સ્નેહ, સદ્ભાવ અને સમજણ ના સાથીયા તું પુરતો જા... ક્ષમા છે સૌથી મોટું દાન, બસ તું દાતાર બનતો જા... હાસ્ય છે મોટું ઔષધ, સહુ ને મલકાટ પીરસતો જા...

૨૧૨) આપનું જીવન, આપના વિચારો અને આપની કર્તવ્યનિષ્ઠા અમારે માટે હંમેશા પ્રેરણાદાયી રહેશે. પ્રત્યેકને મદદ કરવાનો આપનો સ્વભાવ સૌને હંમેશા યાદ રહેશે. આપની જીવનજ્યોત સૌને હંમેશા અમારા પથ પર અજવાળું પાથરશે.

૨૧૩) આપનું વાત્સલ્ય અમારો પ્રાણ છે. આપનો પ્રમાણ સ્વભાવ અમારી પ્રેરણા છે, આપના સંસ્કાર વારસો અમારી મૂડી છે, આપની ધાર્મિક ભાવના અમારા આદર્શ છે, આપશ્રીના અમો ઋણી છીએ, આપની અમીદૃષ્ટિ અમારા પર હંમેશા સ્નેહ વરસાવતી રહે એજ પ્રાર્થના

૨૧૪) દસ વર્ષ વીતી ગાય, પણ જાણે ગઈકાલનીજ વાત છે. તમારી સાથેની ગઈ કાલ, તમારા વિનાની આજ. દરેક ઘડકનમાં તમારૂં નામ રહેશે, દરેક શ્વાસ તમારી સ્મૃતિને ઘેર બનાવસે. તમારો આત્મા દિવ્ય ગતિને પામે એ જ પ્રભુ પાસે પ્રાર્થના સહ અશ્રુભીની શ્રદ્ધાંજલી.... પ્રભુ તમારા દિવ્ય આત્માને શાંતિ આપે.

૨૧૫) એ મારી મા

- હું સાબો થઈ જાઉં તે માટે તેણી જપ-તપ કરે, મંદિરે જાય, ઉપવાસ કરે..

- મેં એક રોટલી માંગી હોય અને તે ઘી થી લથબથ બે રોટલી પ્લેટમાં મુકી કહે, “ ખાઈ લે ચુપચાપ..”

- આપણે સૌ દિવાળી ઉજવવામાં મશગુલ હોઈએ પણ તેનું ધ્યાન બધા મજા કરે છે કે નહીં તેમાં હોય...

- કોન્વોકેશનના દિવસે શું પહેરું ની મુંઝવણ હતી ત્યારે... તેણીએ પોતાની સૌથી સારી સાડી પહેરાવીને કહ્યું, “તું આજે દુનિયાની સૌથી સુંદર દીકરી લાગે છે...”

- જીવનમાં જ્યારે પણ દુઃખ અને નિરાશા આવે, ત્યારે એ મારી મિત્ર, પથદર્શક, તત્વચિંતક બની જાય...

- પરીક્ષા મારી હોય, ટેન્શન એને વધુ હોય.... પોતે ચા પીતા ન હોય છતાંય, સૌ મિત્રો અને મારા માટે ચા-કોફી અને નાસ્તો બનાવવા તે હાજર હોય...

-ઘણી વખત લોકો કહે છે, "I am well behaved" ત્યારે, તેણીએ નાનપણમાં કરેલો ગુસ્સો આજે સોના જેવો લાગે છે....

- હું રાત્રે બરોબર સુતી કે નહિ? ફક્ત, એ જોવા તેણી રાત્રે ઉઠે...

- એક દિવસ મેં એને **whatsapp** વાપરતા શીખવ્યું... તેણે બીજે દિવસે સૌથી પહેલો મેસેજ કર્યો, “ તે બરોબર લંચ કર્યું?”...

- શિયાળાની ઠંડીમાં ચાદર વિના હું સુઈ જાઉં, પણ રાત્રે જાગું તો અચુક હોય...

૨૧૬) ગંગાનાં નીર તો વધે ઘટે રે લોલ, સરીખો ‘મા’નો પ્રેમનો પ્રવાહ રે, જનનીની જોડ સખી નહીં જડે રે લોલ...

આપની સમતા - મમતા - સાધના - આરાધનાના ગુણોથી ભરેલુ ધર્મમય જીવન સદાયે અમને પ્રેરણા આપતું રહેશે...

“મા”! પ્રભુ આપના દિવ્ય આત્માને “અમરપદે” સ્થાપિત કરે...

